CALVINIST - CONTACT

DUTCH - CANADIAN CHRISTIAN WEEKLY

CHRISTMAS ISSUE 1960

Ik verkondig U grote blijdschap, die al den volke wezen zal, namelijk dat U heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heer.

Ik zal de goedertierenheid des Heeren eeuwig zingen, ik zal Uw waarheid met mijn mond bekend maken van geslacht tot geslacht.

(Ps. 89)

De HERE heeft Zijn heil bekend gemaakt. Hij is gedachtig geweest aan Zijn goedertierenheid en aan Zijn waarheid aan het huis Israels, en al de einden der aarde hebben gezien het heil van onze God.

(Ps. 98)

Want indien door de misdaad van e e n de dood geheerst heeft door die ene, veel meer zullen degenen, die de overvloed der genade en der gave der gerechtigheid ontvangen, in het leven heersen door die Ene, namelijk Jezus Christus.

(Rom. 5)

Daarom roeme niemand op mensen, want alles is van U, doch gij zijt van Christus, en Christus is van God.

(1 Cor. 3)

Weest in geen ding bezorgd, maar laat uw begeerten in alles door bidden en smeken, met dankzegging, bekend worden bij God. En de vrede van God, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en uw zinnen bewaren, in Christus Jezus.

(Filip. 4)

En de Geest en de Bruid zeggen: Kom.
En die het hoort, zegge: Kom.
En die dorst heeft, kome, en die wil, neme het water des levens om niet.
Die deze dingen getuigt, zegt: ja, Ik kom haastiglijk.
Ja, kom, Heer Jezus.

(Openb. 22)

Geen Plaats

. . . Omdat voor hen geen plaats was in de herberg.
Lucas 2:7b.

Geen plaats . . . dat is één van de meest ontstellende woorden uit het kerstverhaal. Er was geen behoorlijke plaats voor Jozef en Maria en dus ook niet voor hun kindje, niet voor Jezus en niet voor God.

Dat bedoelden die mensen natuurlijk niet zo; de hotelhouders en de moteleigenaars konden er op een gegeven ogenblik ook niets aan doen dat er geen ruimte meer beschikbaar was. Alles was nu eenmaal vol en ze moesten het wel op hun uithangborden aanbrengen: No vacancy. Je kunt een jonge moeder die haar eerste kindje verwacht ook niet overal tussen stoppen: nee, het spijt ons wel, maar er is geen plaats voor u. NO Vacancy.

Wie met zijn car tot diep in de avond lange donkere wegen heeft gereden speurend of er ergens een plek was om de nacht door te brengen, weet hoe tergend die woorden zijn die zich van het ene motel naar het andere aaneen rijgen tot dat langgerekt maar besliste "NO" vacancy. Het is alsof die borden er speciaal voor uithangen, of dat "NO" bijzonder voor u bedoeld is: u bent hier niet gewenst, u bent niet gewild, voor u is hier geen plaats. Al die anderen die u voor waren hebben wel een plaats kunnen bemachtigen, die werden vriendelijk binnengehaald en beleefd een kamer gewezen, maar u moet blijven rijden, u moet verder de donkere nacht in achter uw koplampen aan of er misschien verderop een plaats voor u is. Natuurlijk, al die motelhouders zijn niet onvriendelijk voor u: graag een volgende keer, maar voor het ogenblik is het beslist: NO.

Zo moeten Jozef en Maria zich gevoeld hebben toen ze eindelijk in Bethlehem aankwamen, in hun vaderstad. Het was overal en bij allen hetzelfde: geen plaats — en de deur ging gauw weer dicht want het was koud 's nachts. Geen plaats . . . dat hebben Jozef en Maria vaak moeten horen, en ze moesten maar weer verder, misschien ginds om de hoek, misschien een paar straten verder . . . probeert u het verderop eens. Eindelijk hebben ze een bescheiden plek gevonden: het was ook wel zielig voor zo'n jong meisje en dan haar eerste kindje!

Geen plaats . . . No vacancy. Dat is de donkere vlek over het Kerstgebeuren, dat is de zwarte achtergrond van dit lichtende feest: geen plaats voor God, de Zaligmaker is niet gewenst.

Wanneer we een vergelijking maken tussen het "NO vacancy" van die eerste Kerstnacht en de wijze waarop in onze tijd plaats wordt ingeruimd voor het kerstfeest, zouden we geneigd zijn te denken dat er heel wat veranderd is in dit opzicht.

Weken voor Kerstmis worden de voorbereidingen al getroffen, zakenlieden zitten al maanden tevoren uit te broeden hoe ze dit jaar kerstmis in hun business zullen verwerken. Het zou me niet verwonderen of er zijn handleidingen voor of er worden cursussen gegeven hoe je met kerstmis zaken moet doen. Het is allemaal kerstmis wat de klok slaat, we worden volgestopt met kerstartikelen, we worden overstroomd met kerstgroeten en er worden geen kosten gespaard om kerstgeschenken gereed te maken.

Het lijkt alsof onze wereld diep vervuld is van de kerstgeest, die overal in doordringen moet, in business, in de pers, in reclame en advertenties, in speeches en in boodschappen. Het is alsof iedereen op zijn tenen gaat staan om iets van het Kerstkind te zien en alsof iedereen zijn best doet om koste wat het kost ruimte te maken voor het kind van Bethlehem. Het is alsof men een heel jaar naar die laatste paar dagen heenleeft en daar naar uitziet. Er is overal plaats voor kerstmis, nergens hangt een bord: NO vacancy. Men vecht om de laatste kerstbomen, men graait naar de laatste kerstversierselen. Er schijnt een openheid en ontvankelijkheid te zijn die wel in scherp contrast staat met wat de Bijbel ons vertelt van Bethlehem, waar alleen maar grote borden hingen: Geen plaats.

Toch weten we allen dat die tegenstelling maar schijn is: het is vandaag nog net zo als 2000 jaar geleden: er is geen plaats voor de Zaligmaker der wereld. Er is op kerstmis plaats voor de duurste en de gekste dingen, maar er is geen plaats voor Jezus. Met grote en brandende letters staat het vandaag geschreven dwars door alle kerstreclame en kerstversieringen heen: NO vacancy.

Dat is de schrijnende armoede van onze wereld vandaag, we worden overladen met van alles en nog wat, u kunt niets meer aanraken of het heeft met kerstmis te maken, alles wat u koopt is in kerstmis verpakt, de mensen en de gebeurtenissen om u heen worden allemaal in kerstlicht gezet en toch is het leeg en donker in deze wereld. De mensen verdringen zich om een kribbe, maar een lege: ze vinden dat hout zo aandoenlijk en dat stroo zo aangrijpend en die moeder zo betoverend en die herders zo ontroerend en de wijzen uit het Oosten zo edel . . . maar de kribbe is leeg.

Dat is de benauwende situatie in onze "christelijke" wereld. God komt er niet meer aan te pas, de mensen hebben Gods Kerstgeschenk niet nodig, ze gaan zelf wel kerstfeestje spelen, ze geven elkaar wel geschenken, ze zijn vriendelijk voor elkaar, ze helpen de arme mensen, maar de Zaligmaker laten ze er buiten. Voor Hem is geen plaats en dat komt misschien nergens schrijnender voor de dag dan juist op het kerstfeest.

Het ware te wensen dat we van al die kerstdrukte af konden komen, dat we verlost werden van dat sollen met de kribbe, van dat lallen van kerstliederen, van dat weerzinwekkend gedreun van kerstmuziek in alle mogelijke winkels en dat we eindelijk eens in rust en vrede zouden kijken naar — en knielen voor het Kindeke Jezus. Er zullen dan waarschijnlijk eerst andere tijden moeten komen, een oorlog of hongertijd. We moeten misschien wel in kampen terecht komen, willen we eindelijk gaan begrijpen wat kerstmis is, wat het Christusfeest inhoudt.

We halen de hele kerstentourage naar binnen, maar we slaan de deur voor Jezus dicht: hij moet er buiten blijven, hem laten we in de kou staan.

Geen plaats, maar de Here maakt wel plaats. Dat is Zijn genade en Zijn oordeel tegelijk. De mensen kunnen wel proberen Jezus er buiten te houden om het alleen af te doen met kaarsen en groen, maar God laat zich er niet buiten houden, Hij wil ermee te maken hebben, het is Zijn wereld en we zijn Zijn mensen tenslotte. De mensen kunnen Jezus een tijd lang, een leven lang van zich afduwen, maar Hij komt toch een keer en dan kan het wel te laat zijn als Hij komt om te oordelen de levenden en de doden. Dan kunnen we niet meer wegkruipen achter onze kolossale kerstbomen, neen, dan kunnen zelfs de heuvels en de bergen ons niet meer bedekken dan komen we naakt en kaal voor de Heer te staan om Zijn oordeel te ontvangen.

Geen plaats, maar de Here maakt wel plaats en wij zullen Hem plaats moeten laten maken om ons levens wil. Ook al was er geen plaats voor Jozef en Maria in Bethlehem, God heeft toch wel een plekje gevonden waar het kindje van Maria geboren kon worden. Gelukkig maar dat God een plaats heeft gevonden, zij het ook een klein plaatsje, in een voerbak van de dieren met een beetje stroo gevuld. Zo is het begonnen in de Kerstnacht. Zou er geen plaats zijn? Zeker, God maakt wel plaats en daarom kon de engel ook zeggen tegen de herders: heden is u geboren Christus de Heer, in de stad van David!

God maakt wel plaats, als wij nu ook maar plaats weten te maken, want we hebben deze Zaligmaker zo nodig, juist als we denken dat we wel zonder Hem kunnen. Onze wereld vandaag heeft die Zaligmaker nodig. Wanneer ge goed luistert is er maar één roep hoorbaar: geef ons een Redder, want we gaan verloren. Het schreeuwt en kreunt door onze wereld heen: o, God erbarm u over ons, Kyrieleis.

Het behoort tot de voorbereiding voor het kerstfeest om plaats te maken voor Gods kerstgeschenk. Dan zal er wellicht heel veel eerst in ons leven opgeruimd moeten worden; er zal veel van hetgeen wijzelf hebben en kunnen en willen overboord moeten. We zullen arm moeten willen zijn in — en met onszelf om ons rijk te laten maken door Gods geschenk. We zullen verdriet moeten kennen over de verlorenheid van ons menselijk bestaan om vervuld te kunnen worden met de vreugde van de Zaligmaker. God is immers in de wereld gekomen om zondaren zalig te maken: die gezond zijn hebben de dokter niet nodig, maar die ziek zijn.

Het kerstevangelie dat u in de kerk beluisteren kunt wil plaats maken voor de Zoon van God. Dat evangelie is als een voorloper, die alle hindernissen opruimt, alle dalen ophoogt en alle heuvels glad maakt zodat de Koning komen kan. We hebben eigenlijk geen plaats voor God; maar als we de stem van Gods liefde horen die klopt aan ons hart, als we de roep van Zijn genade vernemen die ook ons bereikt, dan gaat er een wonder gebeuren, dan gaan gesloten harten open, dan komt de Here Jezus binnen en Hij zegt het tot ons: Ik moet heden ook in uw huis zijn.

Het mooiste kerstfeest wordt misschien daar gevierd waar een mens in nood nergens meer heen kan, wanneer hij aan alle kanten vastgelopen is, wanneer het leven hem niet geeft wat hij ervan verwachtte en hij opeens de roep van kerstmis hoort: alzo lief heeft God de wereld gehad . . ., ja, dan komt er wel plaats, want God Zélf maakt plaats in het leven van verloren mensen, die menen dat ze alles hebben en alles kunnen ,maar opeens zien dat ze een Zaligmaker nodig hebben.

Er was voor hen geen plaats in de herberg. Maar juichend komt daarboven uit de boodschap van de engel: maar toch is u heden geboren de Heiland, Christus de Heer. Geen plaats en toch gekomen! Dat is echt Kerstfeest!

R. W. Popma

CALVINIST-CONTACT

DUTCH-CANADIAN CHRISTIAN WEEKLY

P.O. Box 312, Station B, Hamilton, Ont.
Phone LI 5-4636 and LI 5-4023

DECEMBER 16th 1960 - No. 474 - 20 PAGES

16th year of publication. Authorized as Second Class Mail, Post Office Department, Ottawa, Ontario

Calvinist-Contact is published Friday every week.
Closing date: Saturday before date of issue.
Subscription price: $ 4.00 per year.

Published by Guardian Publishing Co. Ltd., Hamilton, Ont., on behalf of the Calvinist-Contact Publishing Association.

ON YOUR WAY

Joseph and Mary going up to Bethlehem

And Joseph also went up from Galilee, out of the city of Nazareth, into Judea, to the city of David, which is called Bethlehem, because he was of the house and family of David; to enrol himself with Mary, who was betrothed to him, being great with child.

Luke 2:4, 5.

There was quite a bit of excitement in the little town of Nazareth in Galilee. The "mailman" had delivered a very important document to the citizens of "the little city upon the hill". A general broadcast had gone out from "radio station" R-O-M-E. A brief, but very impressive decree had been issued to the entire world by emperor Caesar Augustus. ALL THE WORLD MUST BE ENROLLED.

This was not the first time, nor the only time, that a royal or imperial decree had been dispatched into the world. History speaks to us of many proclamations made by rulers great and small. But as to enrolments we are told that this was the *first* enrolment made in the days, when Quirinius was governor of Syria.

In obedience to the degree of Caesar Augustus and in accordance with Jewish customs, all the residents of Nazareth went to enroll themselves, everyone to his own city. No, we do not read of planes and buses being chartered to carry all the travellers to their various places of destination. Nor do we observe any mad rush "twentieth century style" to carry out the wishes of the ruler of the Roman world empire. But the decree is taken seriously, and all went to enrol themselves. The word of man can indeed be powerful.

Joseph also went up from Galilee — to enrol himself with Mary. Yes, they, too, gave heed to the imperial decree. Royal blood coursed through the veins of Joseph, for "he was of the house and family of David". But there is very little, if anything to be seen of royalty either in Joseph or Mary. Perhaps there were still some mannerisms left that were indicative of royal dignity of the past. Possibly the gift of peotry on the part of Mary may yet have been reminiscent of former days, when that wonderful shepherd-king wrote those beautiful psalms recorded among the holy writings of God. But as far as outward conditions are concerned, all would indicate a humble and lowly station in life. Such is the course of events in this world of ours. Kingdoms come and go. Kings rise to great glory and honour; kings fall to a low estate. Change and decay all around we see.

Strange, is it not? The power of man and his word on the one hand. And, yet, change and decay on the other hand. Yes, what is man, and what is the power of man? But look. What do I see? I see Mary, who was betrothed to Joseph, being great with child. Yes, what do I see? Amidst change and decay I see the promise of a child to be born. Apparently man will survive change and decay. Life will continue to be. And man shall rule as heretofore. Man shall survive and man shall rule. The decrees of emporers shall be carried out, and emperors shall continue on their way of world conquest and power. All the world must be enrolled. And this child yet to be born will also be enrolled, for it came to pass while Joseph and Mary were in Bethlehem that this child was to be born. R-O-M-E had spoken. Caesar Augustus had decreed.

Joseph went up from Galilee. He went to the city of David, which is called Bethlehem. He went there to enrol himself with Mary. Yes, the two of them went together on that long and tiresome journey to that historic site of shepherds and shepherd-families. They must have talked together much about the past, the present and the future. The past, it reminded them of God's dealings with David and his people. The present, it spoke to them of physical difficulties and spiritual favours. The future, it foretold the wonderful blessings of wonderful things to come.

BETHLEHEM.

"Thou, Bethlehem Ephrathah, which art little to be among the thousands of Judah, out of thee shall one come forth unto me that is to be ruler in Israel; whose going forth are from of old, from everlasting".

Yes, Bethlehem is the place. Not Rome.

Mary is the mother. Not the wife of the emperor of Rome.

God is the Father. Not Joseph. No, not even the greatest and most renowned emperor of the world empire.

Here is a mystery. It is the mystery of God. God is to become manifest in the flesh. The most blessed of women is to give birth to the Son of the living God. The Christ-child is to be born in Bethlehem. This is to be according to God's eternal decree.

Caesar Augustus had decreed from the "eternal" city of Rome that all the world should be enrolled.

God had decreed long before the foundations of the earth had been laid that His only begotten Son should be born of a woman in the little town of Bethlehem. And His Word shall come to pass.

Caesar Augustus is but an instrument. The emperor's decree is but a means to bring to pass. Almighty God is upon the throne. He, and He alone is Ruler of the universe. All nations must bow before Him. And the rulers of the earth have no power, except it be given unto them from heaven above. Caesar, oh that you might see the greatness of God!

Joseph and Mary went upon their way to Bethlehem. They are but plain folks. They belong among the lowly in station of life. But they, too, are instruments in the hand of God. An what wonderful instruments they were! They believed in God. They pondered in their heart. They looked for the fulfilment of God's promise. They were confident that God would bring them and the house of Israel salvation from heaven above. They would enter Bethlehem, that city of David, in faith, in joyful expectation, for God had spoken, He had decreed, He would give them a son, the only begotten Son of God. Oh, Joseph, oh, Mary, isn't it wonderful to behold the greatness of God? To behold it in faith?

Caesar Augustus decreed. And he knew not the promise of God.

God decreed. And He made known His promise unto the children of men.

Dear readers, let us all go up to Bethlehem. Let us go in faith. Let us lay hold upon the promise of God. Let us go and "see this thing that is come to pass, which the Lord hath made known unto us".

John Ehlers

HANDEL'S BEAUTIFUL "MESSIAH"

by TINI VAN AMEYDE.

This year Columbia Records brought to us what is called (in capitals!) "the most eagerly awaited musical event of the decade": a new recording of Handel's Messiah. Not a word too much is said, for it's a truly magnificent performanene by some of the greatest musicians living today.

Judge for yourself. The music is played by the Philadelphia Orchestra with Eugene Ormandy conducting. The choral sections are sung by the Mormon Tabernacle Choir and the arias by Eileen Farrell, Martha Lipton, Davis Cunningham and William Warfield. All well-known and beloved artists in their own right, but only the thought of Eileen's glorious voice singing the aria "I know that my Redeemer liveth", is enough to give one the shivers of anticipation.

In my record collection I have anonther very fine performance of the Messiah. It is an Angel Album by the Liverpool Philharmonic Orchestra and the Huddersfield Choral Society with soloists, all under the direction of world-famous English conductor Sir Malcolm Sargent. No need to tell you that this album is one of the few I cherish most!

It has become a tradition with many people, here and in Europe, to go to a performance of the Messiah once a year, either in the Christmas season or in the week before Easter. And a good tradition it is, for every year you get to appreciate more the greatness of this oratorio by Handel. Through the years I have never heard two performances that were exactly alike and no wonder: the composer left no detailed instructions, so that production is left to the imagination of the interpretive artist. Or, as Sir Malcolm Sargent once said: "Handel wrote for the moment, never dreaming that his compositions would be performed, and respected as masterpieces, hundreds of years after his death."

As you know, the text of the Messiah is in English. But the performance I'll never forget was at Rotterdam, a few years after the war, when a choir from Zürich, Switzerland, sang the Messiah in German. Especially the final chorus "Worthy is the Lamb that was slain, and has redeemed us to God by His blood", was sung by this choir in such a moving way that after the Amen the listeners just sat there with tears in their eyes, as if they had glimpsed a little bit of the glory of Heaven.

It is this almost supermundane quality in Handel's work that appealed to audiences through the ages, and it is hard to believe that he composed the whole oratorio in twenty-four days. Yet that is exactly what he did! The text was compiled by Charles Jennens, who brought it to Handel in August 1741. George Frederick liked it so much, that he set to work immediately and did not stop until the whole composition was finished.

The text starts with the words of Isaiah's prophecy "Comfort ye, comfort ye My people" and goes on to picture in his words the coming of the Messiah, His sufferings and death. Then it uses the beautiful words of Psalm 24 to sketch His going to Heaven after His task on earth was fulfilled: "Lift up your heads, o ye gates and ye everlasting doors, the King of glory shall come in!"

This second part closes with the well-known Hallelujah Chorus and it is the custom that the audience rises when "the Hallelujah" is sung. This custom goes all the way back to the third performance of the Messiah on March 23, 1743, when King George II of England heard the oratorio for the first time. He was so impressed by the grandeur of the Hallelujah Chorus, that he rose to his feet and remained standing until its conclusion. And of course, when the king rose, everybody else had to rise too!

The third part starts with the equally well-know aria "I know that my Redeemer liveth". It tells of death, come to destroy man's happiness, and of Christ, come to bring back life and joy. One of the finest arias in the whole composition is the one for the bass soloist in this part: "The trumpet shall sound and the dead shall be raised incorruptible!" The final chorus is a masterpiece, the words taken from the Book of Revelations. It ends: "Blessing and honour, glory and power be unto Him that sitteth upon the throne and unto the Lamb, for ever and ever."

If until now you could never find the patience to really get acquainted with Handel's Messiah, I do hope that the foregoing will be a stimulant to do so now! Believe me, the first time will perhaps disappoint you, but every time after that you will grow to love this oratorio more and more. It is like finding a friend: it takes some time and effort to understand and appreciate him, but you end up with a wonderful friendship.

Now I think of the meeting of my faithful old "Meisjesvereniging" in Holland, where we discussed the promise of a new heaven and a new earth. One of the girls said: "If it is true that on the new earth the pure and beautiful things of this earth will be put to use, then I am sure that angels and people there will sing parts of Handel's Messiah!"

This may come as a shock to you, but so many years later I still believe they will.

"'n Bange tied heur . . .!"

Zojuist is de visite vertrokken en ik zit alleen in de kamer. In de keuken wurmt mijn vrouw een kalkoen van 18 pond door het deurtje van de oven. De visite heeft druk gepraat over een kerstmannetjesvoorstelling op de T.V. Ze waren er nogal enthousiast over.

Toen ze vertrokken, ontdekte mijn vriend op de deur van onze suite de kerstversiering en de woorden "Keep Christ in your Christmas". "Dat wordt nog wel eens vergeten," zei hij schuldbewust.

Het zijn fijne mensen, deze vrienden, en ik verwacht veel goeds van hen voor ons kerkelijke leven.

Alle kerstervaringen in Canada bij elkaar, zal er niettemin straks aan de kalkoen wel een smaakje zitten. Zijn we op de goede weg? Dat vraag ik mij af, vooral nu die herinneringen weer voor mijn geest komen uit een tijd toen er met Kerst maar weinig op tafel kon komen. Het zijn eenvoudige belevenissen van mijn vriend Jan.

Maandenlang was Jan in Friesland ondergedoken geweest. Best, heel best heeft hij het daar gehad. Wat was er een band des geloofs en hoe hulpvaardig waren de boeren. Het was nooit moeilijk geweest om een plekje te vinden. Iedereen scheen wel hulp te kunnen gebruiken. Als er geen uitgelopen aardappelen in de schuur waren te plukken, dan was er wel een stuk grond te eggen. Werk in overvloed. En honger behoefde Jan nooit te hebben. Op een bord met roggepoststro kon je, als het moest, de hele dag vooruit. En alsof ze dachten, dat je tekort kwam, kreeg je opeens van een broeder ouderling een hele zak rogge cadeau. Welk een zwarte prijs had Jongsma wel voor die zak kunnen maken!

En dan die dominee. Een fijne vent was dat. Hij kon maar niet zwijgen over zijn Java. Daarvan droomde hij dag en nacht. De zeeën en grenzen waren gesloten en de toekomst was donker, want Duitsland won op alle fronten, maar Ds. Honig hoopte en geloofde dat God eens voor hem en zijn echtgenote de deuren naar het zendingsveld zou openen.

Toen is opeens in het rustige Friese dorp dat vreselijke gebeurd. Jan had op straat staan praten met een zestiental vrienden. Melk zou er niet meer geleverd worden. Liever in de sloot ermee of aan hongerkaravanen gegeven, dan dat de Duitsers er met de room en de boter vandoor gingen. Jan was weer op zijn rijwiel gestapt en weggereden, maar slechts enkele seconden later waren de zestien omsingeld door "Grünen" en stonden ze met de handen omhoog.

Toen werden ze weggeleid naar een kamp in de buurt. Ze begrepen wat er met hen ging gebeuren. De oudste vroeg of ze eerst nog samen mochten bidden, maar ruw werd hij teruggestoten.

Toen klonken de schoten.

's Zondags waren er 16 lege plaatsen in de kerk. Het muziekkorps op de galerij speelde vals, mar de gemeente stemde in met het gezang van deze zestien omhoog.

Het werd steeds gevaarlijker voor Jan in Friesland. Toen hij eens met een stapel evangelisatie-lectuur voor zich op tafel zat, stonden opeens Duitse militairen in de kamer in de veronderstelling dat het illegale blaadjes waren.

Engelse vliegeniers kwamen neer en wapendroppingen vonden plaats. Jan was blijkbaar te teer gebouwd, want in de ondergrondse konden de boeren het zelf wel af. Er bleef niets anders voor hem over, dan de benen te nemen naar het Zuiden. De inval in Normandië was nu achter de rug en de Canadezen zaten reeds inn Brabant. Als hij naar de Betuwe ging, bedacht Jan, dan zou ook hij spoedig bevrijd zijn.

Beusichem was hij zojuist gepasseerd en nu reed hij langs het kanaal naar Tiel. Opvallend stil was het hier. Er stond een flinke bries, maar dat gaf niet. Hij trapte wat hij kon om maar zo spoedig mogelijk in de buurt van het front te komen. Zijn neef uit IJmuiden was de Noordzee overgestoken naar Engeland, zou hij niet over die paar smalle rivieren kunnen komen? Daaraan moest wel een mouw te passen zijn.

In de verte doemt het logge torengevaarte van Tiel reeds op. Wat hoort hij toch? Het lijkt wel onweer. Een schok van blijdschap gaat plotseling door Jan's botten. Hij weet het opeens: Dat is het geschut van de Canadezen.

Zie je, hij nadert het front. Dàt is het. Nu moet hij voorzichtig wezen. Gek, er is geen mens te zien. Zijn ze hier soms geëvacueerd? En waar zijn de Duitsers, die hier de zaak moeten verdedigen?

Plotseling is er een geweldig gegier boven Jan's hoofd. Een eind achter hem slaat een granaat in het veld. Hij schrikt zich een hoedje. Dat is dus zoiets als een vuurdoop. Dat weten we ook alweer, denkt hij.

Een ogenblik later bonkt en giert het aan alle kanten. De hel schijnt losgebroken. Jan heeft enige lessen gevolgd bij de luchtbescherming en gedachtig aan het daar verhandelde laat hij zich van de fiets vallen en kruipt hij naar de rand van een sloot. Wat moet hij doen?

Als het gedonder aanhoudt, maar toch minder wordt, heeft Jan geen zin meer om daar zomaar te blijven liggen. Hij grijpt moed en spoedig rijdt hij ongedeerd door de straten van Tiel. Ook hier is het een uitgestorven boel. Het veer naar Wamel vaart niet en een paar landlopers beduiden hem dat hij hier niet te maken heeft.

De bevolking is naar het westen vertrokken en daar moet Jan ook maar naar toe gaan. Er zit niet anders op, dan de Lingedijk te nemen naar Geldermalsen, denkt Jan.

Als hij in de buurt van Wadenoyen is, komt uit het noordoosten een sigaar met twee vleugels aansnorren. Terwijl Jan denkt — dat kon wel eens een V1 zijn — houdt het snorren op en valt het ding loodrecht omlaag. Het laat een grote krater in een bongerd en tal van vruchtbomen worden ontworteld.

Doorrijden maar, zegt Jan tegen zichzelf.

Enkele kilometers voor Geldermalsen werken arbeiders op het land. Heerlijk om weer mensen te zien. Jan is tijdens het onderduiken al zijn goede manieren vergeten. Met een hongerige maag rijdt hij het eerste het beste hek binnen waarachter hij leven bespeurt. Het valt niet tegen. Jan mag binnenkomen en krijgt zijn maag gevuld.

Het zijn vriendelijke mensen die De Ruyters, maar er is geen werk. Jan moet maar eens naar boer Merkens gaan in Buurmalsen. Dat is een rijke, die ook wel eens wat mag doen. Het is er wel wat "rauw", weet vrouw De Ruyter, maar met een beetje goede wil is het er wel om uit te houden.

Als Jan Geldermalsen binnenrijdt, bemerkt hij dat het dorp, behalve met tanks, vol zit met evacuees uit Scheveningen. En dan herinnert hij zich dat hij eigenlijk ook een evacuee is.

Is zijn dorp bij Haarlem ook niet geëvacueerd?

Pardoes stapt hij naar het evacuatie-kantoortje, vertelt wie hij is en vraagt of hij een papiertje kan krijgen voor inkwartiering bij boer Merkens. De ambtenaar lacht in zijn vuistje. Het papiertje en het evacuatiegeld wordt verstrekt.

De enkele kilometers naar Buurmalsen zijn spoedig afgelegd. Merkens staat gek te kijken als hij het papiertje ziet. Woedend is hij. Is hij dáárvoor zijn hele leven zo zuinig geweest om al die zwervers in de kost te hebben? Aan die paar evacuatiecenten komt hij dik tekort. Werk heeft hij niet voor zo'n nuchter kalf. Wat móet die opeter hier in zijn huis? Hij rent naar de telefoon, maar de ambtenaar aan de andere kant van de koffiemolen wil van geen wijken weten.

Jan moet zelf een bed spreiden op de vloer van de voorkamer. De zonen van de gemeentesecretaris van Kerkdriel zijn z'n lotgenoten. Het oorlogsvuur heeft hen niet bevrijd, maar hen naar het noorden verdreven. 's Nachts doen ze geen oog dicht en denken zij plannen uit om weer aan de overkant te komen. Op een goede morgen zijn zij via de Biesbosch verdwenen, de voor hen nog onbekende Jan alleen achterlatend.

Op allerlei wijzen probeert het gezin Merkens de vreemde indringer weg te werken. Vooral de kinderen, door vader en moeder opgestookt, zijn vindingrijk.

Alleen Oma is vriendelijk.

"'n Bange tied heur . . .," zegt ze en zorgelijk schudt ze haar hoofd.

Dank zij haar zorgen krijgt Jan nog wat op zijn bord, al is het niet veel. — In de bongerd liggen appels genoeg, zegt de boer.

Het loopt tegen Kerst. Buiten ligt alles onder de sneeuw. De winter van '44—'45 is koud. Bij wijze van uitzondering mag Jan even in de verwarmde kamer komen. Hij tuurt uit het raam en denkt met heimwee terug aan Friesland. Bij het hek ziet Jan opeens een oploopje. Een groepje jongelui en een mijnheer in het zwart komen de oprijlaan in naar het huis. Tussen hen in torsen zij een zware kist.

— Wat gaan we nu beleven, denkt Jan. De kamerdeur vliegt open en een stem zegt: — Dag oma, we komen je een gezegend Kerstfeest wensen en we willen graag iets voor je zingen.

— Dat is fijn dominee, zegt de oude en haar ogen tintelen vergenoegd. De kist blijkt een orgeltje te zijn en als het koortje aanheft — Daar ruist langs de wolken een lief'lijke Naam — is Jan even blij als oma en zingen zij het samen mee.

De boer heeft geërgerd toegezien. Zulk een comedie in zijn huis. Godsdienst? Hem niet gezien!

Nog diezelfde dag zoekt Merkens hooglopende ruzie en jaagt hij Jan de straat op. Jan haalt zijn ouwe trouwe fiets met massieve banden te voorschijn en peddelt terug naar Geldermalsen. Het evacuatie-bureau is tot na Nieuwjaar gesloten. Zijn geld is op. Wat nu? Jan komt in gesprek met een oude postbode en die zegt, dat hij bij hèm wel een kamer kan huren. Zodra Jan weer geld van de evacuatie ontvangt, kan hij betalen. Maar voor eten moet hij zèlf zorgen, dàt heeft de postbode niet.

Neen, er is nog geen vrede op aarde. Op het kerkhof daalt kist na kist met gesneuvelde Duitsers in de groeve. Het geschut dondert dag en nacht. Maar Geldermalsen zelf ligt gelukkig buiten schot. Alles went, ook het schieten.

Het front schijnt bevroren, de bevrijders komen geen stap naderbij. Er is wel eens een commando-raid op de Maas, maar die gevechten spelen zich af in niemandsland tussen de grote rivieren. In zulk een situatie hebben de Duitsers wel wat anders te doen dan op onderduikers te letten. Het wemelt er van in de Betuwe, maar niemand ondervindt moeite.

Ook Jan beweegt zich vrij over de straat. Zijn maag is echter een probleem. Achter het grote doktershuis aan de Achterweg bevindt zich een varkensfokkerij. Maar varkens zijn daar bijna niet meer. De Duitsers hebben in enkele gebouwen ervan hun intrek genomen. De veldkeuken verspreidt een kostelijke geur. Jan wil er eens een kijkje gaan nemen en loopt, om de weg te bekorten, door de tuin van de dokter.

Plotseling is er weer een oorverdovend gekletter om hem heen. Intuïtief kruipt hij in een hoek bij de hardstenen trap van het doktershuis. Boven zijn hoofd schieten bevrijders hun mitrailleurs leeg op de Duitse legerposten. Als de jagers verdwenen zijn en de lucht weer rustig is, waagt Jan het om verder te gaan.

Onder de ramen van het doktershuis gekomen, hoort hij de kinderen met hun ouders en de dienstbode zingen. — Beveel gerust uw wegen —. Het schokt Jan op dit moment. Is er dan tòch vrede op aarde? Thuis werd óók na de maaltijd gezongen, vooral Zondags en op verjaardagen. Maar wat lijkt dàt lang geleden! Het is net of Jan even thuis is geweest.

Maar nu loopt hij weer met een lege maag. Op zijn been was een zere plek verschenen. Hongeroedeem noemen ze dat.

Jan loopt het grote erf van de varkensfokkerij op. De beschieting schijnt hier geen slachtoffers te hebben gemaakt. Wat zal hij doen? Die moffen om eten vragen? Dat liever niet. De deur van de schuur staat open. Eens naar binnen kijken. Neen, er is niemand te zien. Stiekum loopt Jan de drempel over. Wat gaat hij eigenlijk doen? Langs de wanden staan varkenstroggen. En dan opeens ziet hij ze. Het zijn Duitse "kuchen", hard en voedzaam veldbrood. Wel, dat hebben ze voor de varkens gegooid, die mag hij dus wel nemen.

Opeens moet hij aan de verloren zoon denken. Die at ook varkensvoer. Begerig grijpt hij een paar van de broden. Ze blijken groen uitgeslagen, maar dat mag nu niet hinderen.

Jan wil zich met zijn vondst uit de voeten maken als opeens een stem uit gindse donkere hoek komt — Hé jong, laat die rottigheid liggen. Als je honger hebt, heeft mijn vrouw wel wat anders. Een deur in een houten schot vliegt open en daar staat ook een nieuwsgierig vrouwmens. — Tegen wie heeft Gijs het nu? denkt ze.

Jan ziet zich lelijk betrapt en schaamt zich een ongeluk. Als moeder De Hartog blijft aandringen, zwicht Jan en gaat hij mee naar binnen. Het is een kleine ruimte van enkele vierkante meters, volgepakt met allerhande goederen. Het hokje is kennelijk vlug met een paar planken in elkaar geslagen. Er is bijna geen ruimte om te lopen, maar de kamer ziet er toch netjes en schoon uit.

Twee jongetjes ravotten tussen tafel en stoelen door. Ze zijn niet erg onder de indruk van de vreemde snuiter. Het duurt niet lang of er staat een diep bord met erwtensoep en kluif op tafel.

Wat zijn dat toch voor mensen, die hier onder zulke vreemde omstandigheden wonen en zo goed voor hem zijn? Het lijken wel landverhuizers. Jan buigt het hoofd en vraagt een zegen. Terwijl hij aan zijn kluif sabbelt, voelt hij zich een aangelopen hond. Een mens kan soms in een gekke situatie verzeild raken. Moesten ze thuis hem hier eens zien zitten.

Jan, de antirevolutionnair en de De Hartogs, de revolutionnair-socialisten, zijn beste vrienden geworden. De Hartog bleek zelf ook evacuee te zijn. Met zijn hele hebben en houden was hij na het bombardement van Rotterdam naar Geldermalsen gevlucht. Hij mocht wonen in een hoek van de grote schuur van de varkensfokkerij en nu verzorgt hij met toewijding zijn groentetuintje.

De Hartog heeft aan niets gebrek. Mopperen doet hij niet. Volgens moeder De Hartog hebben ze ook nooit aan iets gebrek gehàd. Niet omdat zij ontevreden waren, werden ze lid van de revolutionnair-socialistische partij, maar omdat sommige kameraden van Gijs zo werden opgevreten door de armoede. Van f 25.— per week heeft moeder De Hartog met haar gezin best kunnen rondkomen hoor. Jan wil het graag geloven als hij het nette zuinige mens er op aanziet. Hij heeft wel mensen ontmoet, die aan f 100.— nog te kort kwamen.

Als de Kerstdag is gekomen, wandelen ze samen met de jongens naar de oude grijze kerk op de markt. Nu de Duitsers de Gereformeerde Kerk als paardestal gebruiken en daaruit het orgel hebben gesloopt, houden de Hervormden en de Gereformeerden gemeenschappelijk dienst.

De predikanten gaan om de beurt voor en er is — tegen alle wet en orde in — een open avondmaalstafel! Jan geniet van deze revolutionnaire stunt.

Misschien wordt nu wel méér gehoorzaamheid betracht dan toen men gescheiden kerkte.

Tijdens dit stille uur is het zware orgel, bespeeld door de heer Hamerling, reeds op geruime afstand in het dorp hoorbaar. Verleden Zondag heeft Jan een brok in zijn keel gevoeld toen de gemeente, onder het doffe gedreun in de verte, zong — Heeft dan o Heer Uw gramschap nimmer end? Zal ze eind'lijk niet eens worden afgewend?

De dame naast hem heeft schuin in zijn richting gekeken, want het gebeurt immers niet vaak dat een psalmvers een mens iets doet?

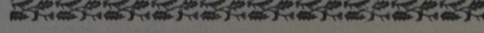
Maar vandaag is het net of de bevrijding tòch gekomen is. Het geschut blaft met monotone regelmaat, precies als alle andere dagen, maar niemand in de kerk schijnt het te merken.

Weer zingt de gemeente. Ze zingt een lied des geloofs. Het geloof, dat niet ziet en tòch weet: Daar is uit 's werelds duistre wolken een Licht der lichten opgegaan.

De wegen van de De Hartogs en van Jan en ook de wegen van de Hervormden en de Gereformeerden in Geldermalsen zijn weer uit elkaar gegaan. Maar een schone herinnering is gebleven. Een herinnering met een belòfte. De belofte van de éne kudde en de éne Herder.

Jonge De Hartogjes in Rotterdam bidden nu óók aan tafel. Jan is naar Canada gegaan. Hoe groot en smakelijk de kalkoenen daar ook wezen mogen, de erwtensoep van moeder De Hartog is niet te overtreffen. Canadezen, ook Christen-Canadezen hebbenn van zoiets vaak maar weinig weet. De vleespotten van Egypte hebben hen oppervlakkig gemaakt. Zo gaat ook de diepe betekenis van het Kerstfeest aan velen voorbij. Maar Jan heeft uit de grond van zijn hart leren zingen: Ik zal nu ik mag ademhalen, na zoveel bange tegenspoed, al mijn geloften U betalen, U die in nood mij hebt behoed.

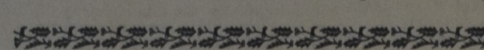
W. C. H.

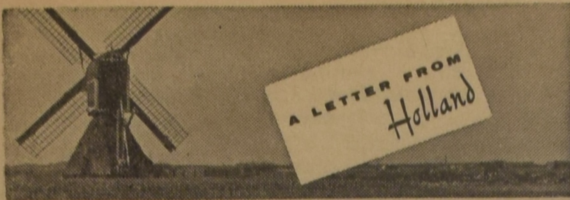

LATE KERSTBOODSCHAP

Voor hen, voor wie geen Kerstboom werd verlicht,
Voor wie de Kerstavond donker is gebleven,
Aan wien geen Kerstboodschap werd doorgegeven,
Voor hen heeft Kerstmis nog dit laat bericht:
Nóg is de stal van Bethlehem verlicht,
Nóg kunt ge gaan, nog is de deur niet dicht.

Jaap Kronenburg

door Mevr. Jacoba M. De Groot-Vreugdenhil

Wanneer u deze brief leest is het Kerstfeest dichtbij en ik wens u goede dagen en rijke zegen toe, maar nu ik dit schrijf lijkt hier in Nederland de adventstijd nog nauwelijks begonnen. De winkeliers zijn hun Sinterklaasetalages aan het verzorgen en verstandige huismoeders beginnen al Sinterklaasinkopen te doen; officieel is de stoomboot uit Spanje echter nog niet aangekomen. Dat wordt aanstaande zaterdag, als ik het goed begrijp. Zelfs over onze 'nationale' Spaanse heilige kan u vandaag dus niet schrijven. Waarover dan? Uit de kranten van de laatste weken heb ik een heel rijtje onderwerpen opgeschreven, die in deze tijd in het nieuws zijn, zoals dat heet.

Nieuw Guinea
B.B.
C.N.S.
S.S.K.
Vliegbasis Leeuwarden
Belastingverlaging
Unilever

Wat van dit alles kan u in Canada in de Kersttijd interesseren? Ik denk aan de discussie over 'Terug naar Holland' uit de laatste nummers van 'Calvinist-Contact', welke ons bereikten, en die wij hier in Holland natuurlijk met bijzondere aandacht hebben gevolgd. We gaan dan allicht aan het vergelijken. Moet ik in deze kerstbrief niet allereerst proberen u het een en ander door te geven over het geestelijk leven in Holland, zoals dat in het krantennieuws van de laatste weken tot uiting komt, eventueel als vergelijkingsmateriaal? De conclusie van die vergelijking hoef ik, gelukkig, niet te trekken. Maar dat het hier in Holland ook niet allemaal ideaal is zal ik u wel niet meer hoeven te vertellen.

C.N.S.

De vereniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs, die voor onze Christelijke scholen al zo lang zegenrijk werk heeft gedaan, vierde in Utrecht haar honderdjarig bestaan. In een herdenkingsrede werd gezegd, dat Groen van Prinsterer niet tot de oprichters van C.N.S. behoorde, maar toch draagt de organisatie het merk van zijn geest. Zij streeft naar eenheid op schoolterrein tussen de belijders van verschillende kerken. Daarom hebben de twee afsplitsingen — eerst Gereformeerd Schoolverband door de Gereformeerden, daarna Christelijk Volksonderwijs door de Hervormden — haar pijn gedaan. Bij de intrede van haar tweede eeuwkring wil C.N.S. voortarbeiden in de geest der oprichters, overtuigd van haar roeping.

S.S.K.

In het kerstnummer verleden jaar mocht ik schrijven over de actie Kerkbouw van de Hervormde Kerk en de Gereformeerde kerken. De Gereformeerde Kerken hadden aan haar leden door middel van de Stichting Steun Kerkbouw voor dit doel een miljoen gulden gevraagd en anderhalf miljoen gekregen. Maar er moeten nog veel meer nieuwe kerken worden gebouwd en er is dus nog veel meer geld nodig. Thans wordt een actie op touw gezet om zeven miljoen gulden bijeen te brengen.

ZENDING

De Hervormde Zending, gevestigd in Oegstgeest, heeft in een brief aan de zendingsdeputaten van de Gereformeerde Kerken, voorgesteld, samen na te gaan of er mogelijkheden zijn tot daadwerkelijke samenwerking op nieuwe zendingsterreinen. Nu door de politieke verwikkelingen geen Nederlandse zendingsarbeiders meer naar Indonesie kunnen worden gezonden zoekt de Nederlandse zending nieuwe terreinen. Vooral in West-Afrika liggen kansen. De Hervormde Nederlandse zending werkt daar reeds samen met Bazel (Zwitserland) en Barmen (Duitsland). Waarom ook niet met Baarn? (het zendingscentrum van de Gereformeerde kerken) vraagt zij zich af.

Ziehier dan uit het lijstje van de laatste veertien dagen de drie onderwerpen, waarvan men kan zeggen, dat ze op geestelijk terrein liggen. Herdacht werden de ofers, welke honderd jaar geleden ons voorgeslacht heeft gebracht voor de stichting van christelijke scholen. Plannen worden gemaakt voor de bouw van vele nieuwe kerken. De vraag wordt gesteld of de Nederlandse kerken, nu ze van de zendingsterreinen in Indonesie worden verdrongen, samen nieuwe zendingsvelden zullen ontginnen. Altijd weer is het de gescheurdheid van ons kerkelijk leven, die naar voren komt.

En nu, min of meer in het kort, het overige nieuws. Waarbij ik uw speciale aandacht moge vragen voor een berichtje als dat over het vliegveld Leeuwarden.

Over *Nieuw Guinea* had onze Minister van Binnenlandse Zaken Toxopeus, die het verre eiland per vliegtuig bezocht, dit mede te delen: hij had geen enkele Papoea ontmoet, die van anti-Nederlandse gezindheid blijk gaf. Evenmin had Zijne Excellentie van een Papoea gehoord, die voorstander was van aansluiting bij Indonesie. Ik voor mij kan het niet opzienbarend vinden. Mochten er op Nieuw Guinea Papoea's met anti-Nederlandse gezindheid wonen, dan zullen ze daarvan allicht niet bij een ontmoeting met een Nederlandse minister blijk geven. Belangrijker lijkt mij het verzoek van de Partij Nationaal op Nieuw Guinea aan de Verenigde Naties om een rondetafelconferentie tussen Nederland, Indonesie en de politieke leiders der Papoea's.

In een bunker in de buurt van Nijmegen hebben vijfentwintig leden van de B.B. (Bescherming Burgerbevolking) zeven dagen en zeven nachten lang onafgebroken ondergronds vertoefd ten einde proeven te nemen die voor de luchtbescherming van belang zijn. Het waren 18 mannen en 7 vrouwen. Een achtste vrouwelijke B.B.-lid, bij wie de arts van het gezelschap een acute blindedarmontsteking constateerde, moest naar een ziekenhuis worden overgebracht; de overigen hielden het mollenbestaan de hele week vol.

Een grootscheepse actie is gehouden tegen de voorgenomen uitbreiding van de *vliegbasis Leeuwarden*. De bewoners van de dorpen rondom dat vliegveld trokken naar het provinciehuis in Leeuwarden om te protesteren tegen het lawaai en de overlast, die van de militaire straaljagers wordt ondervonden. Op spandoeken voerden ze leuzen mee als: 'Onze dorpen leven in een hel'. 'Makkers staakt uw wild geraas', 'Het vliegveld in de polder, wij krijgen hier de kolder'. 'De Quay, neem weg dat hels lawaai'.

Waar de basis, als ze van Leeuwarden wordt weggehaald, naar toe moet zeiden de Friezen er niet bij. Vermoedelijk zullen er, waar ze ook gevestigd wordt, gerechtvaardigde klachten van de omwonenden rijzen. Wanneer ergens in een dichtbevolkt land als het onze straaljagers gaan opereren is het bijna onvermijdelijke gevolg o.a. dit: in de scholen in de buurt van het vliegveld kan practisch niet worden gewerkt.

Kort Nieuws

• Minister Zijlstra heeft gezegd in de Tweede Kamer, dat het beslist onverantwoord is, de voor 1 juli aangekondigde *belastingverlaging* reeds op 1 januari te doen ingaan. Maar ook, dat de regering alleen in uiterste noodzaak de verlaging op 1 juli *niet* zal laten doorgaan.

• Ongeveer 4500 Nederlanders hebben bij de *Unilever* verzoeken om schadeloosstelling ingediend wegens de befaamde huidziekte, in totaal tot een bedrag van ongeveer f 1.200.000.

OVERSTROMINGEN

Harde stormen en zware regenval hebben vorige week overstromingen veroorzaakt in Engeland, NEDERLAND en West Duitsland. In Nederland braken dijken door bij Breda, Groningen en Meppel. De schade is aanzienlijk en tot nu toe gingen vier mensenlevens verloren. In onze volgende "Brief uit Nederland" hopen wij nadere bijzonderheden te kunnen vermelden.

ANNEKE JANS

Door

P. J. RISSEEUW

Een roman uit de jaren toen New York nog Nieuw Amsterdam was

KORTE INHOUD: Anneke Jans is na de dood van haar eerste man hertrouwd met de predikant Bogardus, wiens leven ze deelde temidden van zelfzuchtige kolonisten en vijandige Indianen in de 17de eeuwse kolonisatie van Amerika. Maar ze werd opnieuw weduwe toen dominee Bogardus schipbreuk leed op een tocht naar Holland.

(44)

Wij hebben de vrijmoedigheid genomen deze remonstrantie te schrijven uit liefde tot de waarheid. Wel hebben wij het voorafgaande niet allen persoonlijk meegemaakt, doch wij staan voor de waarheid in en hopen dat Uwe Hoogmogende Heren onze vrijpostigheid zullen excuseren."

Drie der negen mannen werden afgevaardigd om de petitie aan de Staten-Generaal te overhandigen.

Melijn, die vergeefs had gewacht op publiek eerherstel en teruggaven van zijn geconfiskeerde goederen, ging met hen mee.

Het ging nu hard tegen hard en Stuyvesant zond ijlings de scherpzinnige en geslepen Van Tienhoven naar Patria om zijn zaak te verdedigen.

Ook Govert Loockermans had zijn handtekening onder de petitie geplaatst en vroeg zich soms mismoedig af of de toestand in Nieuw Nederland ooit nog zou veranderen. Zolang de Staten het monopolie niet wilden breken en het volk medezeggenschap geven in de regering zouden het gekuip en de dwingelandij voortduren.

Blind, volslagen blind waren de Hoogmogende Heren voor het grote belang van Nieuw Amsterdam.

In dit jaar stierf de oude Trijn Jonas. En het was Marretje, die haar moeder nog kon bijstaan. Er kwam geen klacht over de lippen van Trijn Jonas.

— Hebt u nog iets te zeggen? vroeg Marretje.

Trijn keek haar oudste dochter wel aan toen zij dit vroeg en even leek het of zij haar tandeloze mond zou openen om iets te openbaren van datgene waarover zij met haar kinderen nooit openlijk had gesproken; het geheim van vaders geboorte uit een zeer aanzienlijk geslacht, van princelijken bloede. Maar neen — zij zweeg. Trijn Jonas was voor zichzelf een harde vrouw geweest; zij had haar scherpe tong niet altijd in toom kunnen houden. Het waren haar grote kundigheid en besluitvaardigheid, die haar op het eiland Manhattan eer en aanzien hadden bezorgd. Hoeveel moeders had zij niet bijgestaan in de beslissende uren van leven en dood? Maar het geheim der geboorte van de man, met wie zij eenmaal was getrouwd geweest ging met haar in haar graf.

De kinderen van Hans en Sara zagen hoe de aanspreker in zijn lange zwarte jas van huis tot huis ging, gewapend met zijn staf, waarmee hij hard op de grond stampte als hij voorbij kwam.

Het langzame geluid van de bel had de inwoners reeds voorbereid op zijn komst.

Er waren weinig vrouwen die onbewogen bleven bij de tijding van haar dood.

Anneke vernam de tijding e[illegible] na de begrafenis. Zij ging in de rouw en wist nie[illegible]at ook in het afgelegen Bevenwijck het sterven van [illegible]jn Jonas weer aanleiding had gegeven tot gefluister over de vermeende hoge afkomst van haar vader. Ze had zich vaak gestoten aan de mannelijke karaktertrekken van haar moeder, die zij als kind meer had gevreesd dan bemind. Maar nu Bogardus dood was en zij ook haar kleine Annetje niet meer bezat, was er opnieuw een ledige plaats. Zij had op haar moeder kunnen rekenen, al was zij nooit een zachte heelmeesteres geweest.

En nu was moeder Trijn reeds begraven.

Anneke stond voor het raam naar de schaarse voorbijgangers te kijken. Vreemd was het leven.

Zij zag de kinderen uit school komen. Haar jongens.

Ze veegde een traan uit haar ogen en glimlachte. Zij had, Gode zij dank, nog een taak in het leven.

* * *

Intussen zag Anneke Jans met lede ogen aan hoe de strijd tussen Brant van Slichtenhorst en Pieter Stuyvesant zich op dezelfde wijze ontwikkelde als eenmaal het onzalige geschil tussen Kieft en Bogardus.

Het leek wel of Brant er behagen in schepte met elke dagvaarding van de Raad van Nieuw Nederland bij Anneke binnen te stappen, om zich sterk te maken in zijn verzet tegen Koppige Piet.

Maar toen hij zonder scrupules doorging met het bouwen van woningen binnen een musketschot afstand van het fort, vielen op een dag soldaten van het fort het patroonshuis binnen met de mededeling, dat zij de bij het fort te bouwen huizen gingen neerhalen op last van de Directeur-Generaal van Nieuw Nederland.

Van Slichtenhorst kon zich tegen de huisvredebreuk niet verweren — het ontbrak hem aan wapens, daar de invoer hiervan in de kolonie niet was toegestaan.

Geen week later kwam een deputatie van de wilden bij hem aankloppen met de vraag, of de honden van Houten Been nu de huizen, die hen in de winter moesten beschutten, gingen afbreken.

Van Slichtenhorst greep opnieuw naar zijn pen en schreef een lang protest, waarin hij de directeur-generaal aanried zich liever te bepalen tot het versterken der fortificaties. De palissaden stonden zo wijd uit elkaar, dat Jan en alleman er bij dag en nacht tussendoor konden kruipen....

Wanneer de directeur-generaal naar opstokers bleef luisteren, zou dit grote schade toebrengen aan de huurders van de tien nieuwe hofsteden, voor welks bouw de contracten reeds waren afgesloten.

Hij schreef met de hartstocht van een geoefend opposant. En toen kort daarna de compagnie besloot het fort, dat in het voorjaar van '48 bijna was weggespoeld, te doen herstellen en aan enige bewoners van Rensselaerswijck toe te staan te bouwen binnen de vesting, nam Van Slichtenhorst zijn kans waar om zijn tegenstander dwars te zitten.

Hij wist maar al te goed, dat het fort geen materialen had en gaf order het delven van stenen en het houthakken op patroonsgebied te belemmeren.

De protesten gingen over en weer, doch Van Slichtenhorst wachtte zich er angstvallig voor zelf naar Nieuw Amsterdam te gaan. Veel liever waadde hij met dominee Megapolensis tot de knieën in het water, om op de afgelegen boerderijen de veestapel te tellen en de pachters in gebreke te stellen. Overal vermoedde hij onrecht, verraad en corruptie; het was hem een tweede natuur geworden. Hij werd de schrik van de kolonie, waar men weer begon te beseffen dat een contract verplichtingen meebrengt.

Toch kon de boog niet altijd gespannen zijn.

Wonder boven wonder gunde de driftige directeur van Rensselaerswijck zich een adempauze, toen het huwelijk van zijn dochter Margaretha in uitzicht werd gesteld.

Het was Anneke toevertrouwd Margaretha van Slichtenhorst ter zijde te staan toen deze haar vertelde dat haar Philip uit Amsterdam was scheep gegaan om zich in Beverwijck te vestigen.

Anneke begreep dat Philip Schuyler niet geheel onbemiddeld was.

Het huwelijk van de dochter van de directeur diende met de nodige luister te worden gevierd.

— Ik heb Philip maar een enkele maal gezien, zei Margaretha op een keer, — maar ik ben blij, dat ik een eigen huis krijg, voegde zij er aan toe.

— En hoe is het met je uitzet? vroeg Anneke. — Ik kom eens in je kist kijken.

— Ja tante Anneke, dat moet u doen. Ik moet zeker nog naar Nieuw Amsterdam om mijn uitzet aan te vullen.... Margaretha gaf Anneke spontaan een kus.

Anneke zag wel, dat Brants dochter geheel en al in beslag werd genomen door de komende gebeurtenissen.

Arme Brant, dacht zij, nu raakt hij zijn dochter ook nog kwijt. Zo is het leven. Zij had het zelf ook ondervonden.

— Ik weet niet meer, hoe Philip er uit ziet, klaagde Margaretha.

Dan lachte Anneke en vertelde van vroeger, toen haar eerste man zijn reizen maakte naar Marstrand in Zweden en vaak maanden wegbleef.

Philip zou zeker niet lang aarzelen dit knappe deerntje in zijn armen te sluiten. Het was melk en bloed.

— Begrijp je dat nou? vroeg Brant aan Anneke. Het deed hem zichtbaar pijn dat zijn dochter zich zo gem[illegible]kelijk van hem losmaakte.

Zoals Anneke had gedacht, gaf de kist van Margaretha niet veel verrassende geheimen bloot. Het enige waarvan het moederloze kind goed bleek voorzien was een groot aantal zowel satijnen, velvetten, wollen als katoenen rokken in alle kleuren, waarvan verscheidene met patronen van bladeren en bloemen.

(Wordt vervolgd.)

The Other Wise Man

A VERSION OF THE WELL-KNOWN BOOK BY HENRY VAN DYKE RE-WRITTEN FOR THE BOYS AND GIRLS' PAGE OF CALVINIST-CONTACT BY MRS. EMMY HONIG AND MISS RITA VAN WESTENBRUGGE

When Artaban opened his hand, his friends saw three beautiful jewels in it. One was a sapphire as blue as the sky; one was a ruby as red as blood; and one was a pearl as white as snow.

His friends held their breath when they saw these beautifully coloured stones.

"What are you going to do with them?", one of them asked.

Artaban answered, "I am going to give them to a King. I have sold my house and everything I have in order to buy these jewels. They are my gift to a King."

"A King? Are you mad to sell everything you have? Who is this King?"

Artaban said, "My three friends, the wise men and I have seen a new star in the sky, and that means that a new King is born. It says in the old books: There shall come a star out of Jacob and a scepter shall rise out of Israel. If we shall see that star tonight, we shall go to see this King. My friends the wise men, will wait ten days for me, and together we shall travel towards the west."

Artaban's friends shook their heads and left him. They thought it foolish to sell everything and go to look for a king who might not even exist.

That night Artaban watched the sky, and he did see the star again, so bright and clear, that he said, "The King is coming! and I will go to meet him."

Very early the next morning Artaban was in the saddle, riding fast along the highroad toward the west. He had to ride very fast indeed if he wanted to be in time to meet his friends. If he did not arrive in time they would go without him, thinking that he had given up. He must travel late into the night, and rise again early in the morning.

He passed mountains, crossed pastures and fields. He felt the cold at night and the heat in the daytime. It was a very long and tiring trip, but at last, in the evening of the tenth day he reached Babylon where he would meet his friends. They would wait for him at the temple and that was three more hours to go.

It grew dark, and Artaban's horse picked her way very carefully. They had not gone very far when she seemed to hesitate and before Artaban knew what had happened his horse stood stock-still.

Artaban got off his horse, and in the moonlight he saw the body of a man, lying across the road. His face looked pale and he seemed to be dead. But when Artaban turned away, a long sigh came from the man's lips, and his brown, bony fingers took hold of Artaban's coat.

Artaban looked down on him in pity and thought for a moment. If he helped this man he would not reach his friends in time. They would go without him. But the man would surely die, if he would leave him here.

The next moment Artaban knelt beside the man and took some water out of his leather bag and made the sick man's lips wet. Slowly he poured some wine between his lips.

Hours had passed when at last the man's strenght returned. He sat up and looked about him. "Who are you?" he asked.

"I am Artaban, and I am going to Jerusalem to find the King that is to be born there, the Prince and Deliverer of Israel. I cannot stay any longer, for my friends are waiting for me. Here is all that I have left of bread and wine. Take it, and after a while you will be able to go back to your home."

The sick man said, "May the God of Abraham, Isaac, and Jacob bless you. And if you look for the King that is the Messiah, he is to be born in Bethlehem, and not in Jerusalem."

It was already past midnight and Artaban rode very quickly. But it was almost morning when he reached the place where he would meet his friends. There was no sign of the wise men at all.

They had gone without him! But what was that? A piece of paper under a stone! He took it and read, "We have waited past midnight and cannot wait any longer. We go to find the King. Follow us across the desert."

Artaban sat down on the stone with his head in his hands. "Across the desert all by myself, without any food and with a tired horse?" he thought. "I shall have to go back to the city, and sell my beautiful blue jewel, and try to get a camel and food for the trip."

The desert was lonely. The days were terribly hot, and the nights were bitterly cold. Rocks, sand, no water, no people, lions, jackals, snakes! But Artaban moved on steadily until finally he reached the little town of Bethlehem.

It was four days after the wise men had found Joseph and Mary and the baby Jesus. They had put their gifts at his feet, gold, incense, and myrrh. The streets were empty now. From the open door of a low stone cottage, Artaban heard a woman singing softly. He entered and found a young mother rocking her baby to sleep. Yes, she knew that three strangers from the east had come to Bethlehem, and they had said that a star had guided them to the place where Joseph and Mary were staying with their Son Jesus. They had given them many rich gifts. But they had disappeared very quickly again, and at the same time Joseph had taken Mary and the Baby and had fled to Egypt.

The young mother put her baby in its cradle and offered the stranger something to eat and drink. Artaban took it gratefully and with the child now asleep, it was very quiet and peaceful in the room.

But . . . suddenly! there came the noise of an uproar in the quiet streets. Crying of women's voices, the clashing of swords, and shouting! "The soldiers! the soldiers of Herod! They are killing our children!" The face of the young mother grew very white. She took the child and held it close, and then sat down noiselessly in the darkest corner of the room.

Artaban went quickly and stood in the doorway of the house, so that no one could enter.

The soldiers were already hurrying down the streets, and one of them came over to the house. He tried to push Artaban aside, but Artaban did no move. "I am all alone in this house," he said. "And I will give you this jewel, if you will leave me alone."

He showed the beautiful red jewel. It shone in his hand. The soldier looked at it greedily, and took it out of Artaban's hand. To the other soldiers he cried, "March on! There is no child here."

Soon the noise in the street died away. As Artaban entered the house again, he said to himself, "I have lied to save the life of a child, and two of my presents to the King are gone now. And when shall I ever find the King, whose star I have so clearly seen?" But the young mother heard him and said, "You have saved the life of my child. May the Lord bless you and keep you. May the Lord lift up His countenance upon you and give you peace."

Years and years went by. And Artaban was still wandering around, looking for the Prince of Peace. He travelled through Egypt, looking everywhere for the family that had come down from Bethlehem. He went to other countries, always looking for the King whose star he had seen, now so long ago already.

Once he talked to an old wise Jew, who said, "If you seek Him who is called the Messiah don't look for Him in palaces or among the rich people, but look for Him among the poor, those who suffer and sorrow, for it says in the Bible, "He was a man of sorrows and acquainted with grief." So he travelled again from place to place, searching among the poor people, the hungry, the sick, the slaves, and the prisoners. Many of them needed help, but nowhere did he find the King of heaven and earth, the King whom he wanted to worship, and to whom he wanted to give his last present, his beautiful pearl.

Artaban became an old man. His hair was white now. But he did not give up his search for the King. Thirty-three years had passed since he had seen that beautiful star which had meant that a King was born. Thirty-three years he had looked everywhere and not found the King. Old and tired, ready to die now, he had come for the last time to the city of Jerusalem.

It was the time of the Passover. The city was full of strangers. The narrow streets were crowded. And there seemed some excitement among the crowds. An endless flow of people moved along the streets, into one direction, that led outside the city walls.

Artaban joined them and asked what was happening, and where they were going. "Haven't you heard? Two well-known robbers are to be crucified in the place called Golgotha, and with them Jesus of Nazareth, a man who did many wonderful things among the people, so they loved him very much. But the priests and elders have said that he must die, because he said of himself that he was the Son of God. And Pilate has sent him

(Continued on page 8)

Vrede op Aarde

I heard the bells on Christmas day
Their old familiar carols play,
And wild and sweet, the words repeat:
Of peace on earth, good will to men.

And in despair I bowed my head:
"There is no peace on earth" I said,
For hate is strong and mocks the song
of peace on earth, good will to men.

Ik moest aan bovenstaand versje denken, toen ik begon te schrijven. We zullen het allemaal weer veel en vaak zingen hoop ik: Vrede op aarde, in mensen een welbehagen.

Lijkt het daar nu op? Och welnee! Als we tenminste vrede tussen regeringen en landen bedoelen of zelfs vrede onderling! Wat rommelt het niet allemaal in de wereld. Het lijkt wel een vulkaan die op het punt van uitbarsten staat. Dat *wij* in dit land nog zo gerust mogen leven is alleen bij de gratie Gods.

Misschien is het ook wel een teleurstelling geweest voor de mensen die leefden in de tijd dat de Messias geboren werd, om te ontdekken dat dié Messias, waarvan ze zo'n *hoge* verwachting hadden, een klein kind was, van eenvoudige ouders, wiens éérste bedje een *krib* was. *Zij* wilden wel eens verlost worden van het Romeinse juk. Zij hadden een geweldenaar nodig. Misschien had een man als de Kruschow van *onze* tijd wel gepast in hun plannen. Een man die met de *vuist* op tafel durft slaan en als dat niet helpt met z'n "kop"telefoon en als hij ook dan nog geen indruk maakt, z'n schoen uit durfde te trekken en daarmee op tafel slaan: en mensen *wij* zullen het wel eens eventjes zeggen hoe het moet want met Godsdienst kom je er niet. Alleen met kracht en bij de grootte van je eigen prestaties! Zo iemand zouden sommigen van de Israelieten misschien wel gewild hebben. Anderen weer niet! Denk maar eens aan de oude Simeon en Anna! Wat een woorden spreken die twee oudjes. Wat waren zij en wat zijn ook wij *blij* met *deze* Heiland, die als klein kind ter wereld kwam. Die niet in de eerste plaats kwam om oorlogen te beslechten, maar om *vrede* te brengen in de *harten* der mensenkinderen. Om ons op onze zonden te wijzen, om het *ook* mogelijk te maken dat ons die zonden worden vergeven. *Om* dat te doen moest de Messias later de kruisdood sterven. De Israelieten van *toen* begrepen het allemaal nog niet, *wat* de Messias zou moeten ondergaan. Maar *wij* weten het. Uit Gods Woord. Wonderlijk bewijs van Gods genade, die bijbel. En dan weten wij *ook* dat Jezus een Vredevorst was, die het helemaal niet nodig had en heeft om met de vuist op tafel te slaan om *zo* Zijn beweringen waar te maken.

Dat is maar een teken van onmacht, van zwakte. Jezus bewees Zijn liefde, Zijn erbarmen over ons tijdens Zijn leven. Denk aan de grote dingen die Hij deed, terwijl op aarde was. En daarna het kruis. Dat vreselijke kruis. Maar hoe heerlijk voor ons dat *wij* zulk een Leidsman hebben die dat voor *ons* over had. Want wat *zijn* wij toch van onszelf? Niets! Altijd weer vallen wij in zonde, maar Goddank is daar onze Verlosser die, op onze bede, *vrede* wil brengen in ons zondige en vaak opstandige hart.

In *Zijn* Koninkrijk heerst vrede. *Daar* kunnen we elkaar liefhebben omdat Hij ons *eerst* liefgehad heeft. En *daarom* kan er temidden van goddeloze, schreeuwende leiders, temidden van elkaar hatende volksstammen, elkaar vermoordende mensen, toch wel vrede op aarde zijn.

Heerlijk evangelie, heerlijke waarheid!

"Maar kom Here Jezus, kom toch haastig wéér en toon ons de *ganse* heerlijkheid van de Vader".

ANNA, ons voorbeeld

Nu is het over enkele dagen Kerstfeest. Zijn we er blij om? Verheugen we ons er over? Zien we er met verlangen naar uit?

Of zijn we er zo aan gewoon geworden, dat het ons niets te zeggen heeft?

We lezen in Lucas I, dat Elisabeth, de vrouw van Zacharias, verwonderd was over het feit, dat de Moeder des Heren bij haar kwam. Waar had ze dit aan te danken, waaraan had zij die eer verdiend?

Maria was een heel eenvoudig meisje en haar verloofde een eenvoudige timmerman en ze was veel jonger dan Elisabeth, maar tegenover Maria was Elisabeth deemoedig, ze verhief zich niet boven haar. Neen, integendeel, ze kon het haast niet verwerken, dat de vrouw die tegenover haar zat, de moeder van haar Zaligmaker was, de Heiland der wereld. Dat kwam omdat Elisabeth vervuld was van de Heilige Geest en daardoor zag ze haar eigen zonde en haar grote schuld en ze wist dat het Kind, dat geboren zou worden haar schuld op zich zou nemen. Wie het zo ziet, moet zich wel verwonderen.

Maar hebben wij nog niet veel meer reden om ons te verwonderen? Niet Maria kwam tot ons, maar Jezus, haar grote Zoon. Straks valt Maria weg. De Engel, de Goddelijke boodschapper, die de herders de geboorte van de Heiland bekend maakt, zegt: U is heden geboren de Zaligmaker, de Heiland, de Verlosser der wereld, Hij, Die ons weer in gemeenschap brengt met God.

Is dat niet iets groots? 't Is toch wel de moeite waard, om daarover verheugd te zijn! 't Gaat toch om onze toekomst, of eigenlijk niet, tenminste dat moet niet zo zijn, 't gaat alleen om de vraag: hoe komt God tot Zijn eer!

In duizenden kerken en zondagsscholen en samenkomsten wordt het Kerstfeest bezongen.

Ook de wereld zingt haar kerstlied. Alles staat in de maand December in het teken van Kerstfeest, maar hoe? Alleen maar door het woord kerst overal voor te zetten.

Kerstdiners worden gegeven, kerst-cake wordt gebakken, we geven elkaar kerstrozen, kerstkaarten worden verzonden, kerstkaarsen worden ontstoken aan de kerstboom.

Maar als straks de kerstkaarsen worden gedoofd, wat blijft er dan over van de kerstvreugde en kerstblijdschap?

De Kerstboodschap wordt altijd door verkondigd: U is heden geboren de Zaligmaker. Voor iedereen is Hij gekomen, niet alleen voor de herders.

Heeft het Kerstfeest voor ons een spoor achtergelaten? Een voorbijgaande indruk misschien, die verdween, tegelijk met het uitgedoofde licht?

De herders gingen op Gods bevel naar Bethlehem's stal. En daar vonden zij het, zoals de Engel het had gezegd. En ze geloofden en ze zijn gaan spreken over dat grote Wonder, dat we niet kunnen begrijpen, alleen maar gelovig aanvaarden als de Heilige Geest in onze harten werkt.

Dan zullen we ook gaan getuigen evenals Anna, de oude profetes, die volgens de rabbi geen godsdienstige gesprekken mocht voeren, omdat ze een vrouw was, maar het toch deed. Zij sprak tot allen, die zij in Jeruzalem ontmoette en voornamelijk tot hen, die de verlossing zochten.

Laat die meer dan 100 jaar oude Anna, wier naam "begenadigd" betekent, ons ten voorbeeld zijn.

C. R. Lam.

Women's Page

Editor: Mrs. A. Wagenaar
67 Victoria St., Blenheim, Ont.

De Gezegende onder de vrouwen

☆

Door Tini Van Ameyde

Wie kent Maria niet?

Zelfs al heeft iemand in de verste verte geen idee van wat de leer der christelijke kerk inhoudt, dan heeft hij toch nog wel van haar gehoord. De schoonste kunstwerken zijn door de eeuwen heen aan haar gewijd: schilderijen, beeldhouwwerken, muziek, literatuur, zijn aan haar opgedragen of beelden haar uit: de Madonna met en zonder Kind.

Ontelbaar zijn de namen, die zij draagt: Moeder des Heren, Koningin des hemels, Sterre der Zee, Onze Lieve Vrouwe van . . ., b.v. Onze Lieve Vrouwe van Zeven Smarten. (Hier in Canada heet ze dan Our Lady of Seven Sorrows). Ik herinner me een gedicht van Anton Van Duinkerken uit de oorlogsjaren, getiteld "Gebed tot Onze Lieve Vrouwe van den Goeden Duik", dat een bede was om bescherming voor de onderduikers.

Behalve de eerste komen al deze namen natuurlijk uit de R.K. kerk. De Maria-verering daar weten we allemaal wel iets, maar toch eigenlijk niet het rechte van. Spreek je tegen een Katholiek over Maria- aanbidding, dan zal hij dat altijd afwijzen door te zeggen, dat hij Maria als Moeder van God wel hoge verering wijdt, maar haar niet aanbidt. In de eredienst der Roomse kerk neemt Maria naast de Drieëenheid de hoogste plaats in. Zoveel staat vast, maar wat wordt er verder over haar geleerd?

Gaan we de lijst van R.K. feestdagen na, dan zien we dadelijk, dat 4 belangrijke kerkelijke hoogtijdagen aan haar zijn gewijd en wel: Maria Onbevlekte Ontvangenis op 8 December, Maria Geboorte op 8 Sept. Maria Boodschap op 25 Maart en Maria Hemelvaart op 15 Augustus. De maanden Mei en Oct. zijn in het bijzonder gewijd aan Maria. Dan gaat de meelevende Katholiek elke avond naar het Lof en worden bloemen voor het Mariabeeld geschonken.

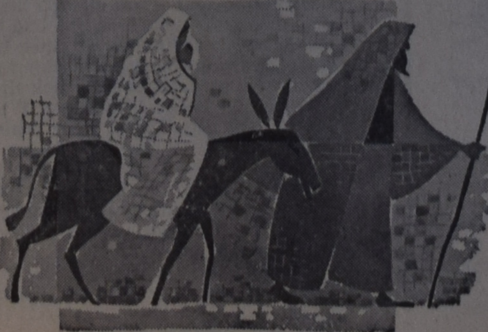
Op 8 December viert men dus het feest van Maria's onbevlekte ontvangenis. Volgens de R.K. kerk werd zij zondeloos geboren uit de H. Anna als eerste trofee in de strijd van de verlossende Christus met de Satan. In haar jeugd steeds door God met bijzondere zorg voorbereid, mag zij eindelijk uit de mond van de engel haar hoge roeping vernemen: de moeder te worden van de Messias. Dit feit wordt herdacht op 25 Maart als Maria Boodschap. Haar geluk als moeder zal echter verbonden zijn aan de reine glans van haar maagdelijkheid. Ongerept zal zij zijn en blijven, de maagd-moeder. Niet alleen bij de ontvangenis en geboorte van haar zoon, maar ook na de geboorte.

Als bewijs worden aangevoerd Maria's woorden: "Hoe zal dat wezen, dewijl ik genen man beken?", die worden uitgelegd alsof zij de volstrekte belofte van zuiverheid had afgelegd, die zij wilde houden zelfs ten koste van het goddelijk moederschap. Die zuiverheid vertrouwde zij later toe aan de H. Jozef, met wie zij door een wettig huwelijk werd verbonden. Jozef en Maria hebben dus volgens de R.K. kerk geleefd in een maagdelijk huwelijk, zodat Maria na Jezus geen andere kinderen meer heeft gehad. De broeders van Jezus, waarover in de bijbel wordt gesproken, zouden naar het Hebreeuwse spraakgebruik volle neven van Hem zijn.

De maagd Maria voedt haar Kind op voor Zijn taak als Messias. Zij treedt voor het eerst op als middelares van het mensdom op de bruiloft te Kana door Jezus te bewegen Zijn eerste wonder te verrichten en begeleidt Hem liefdevol op alle tochten door het heilige land. Totdat eindelijk het uur van lijden is aangebroken en zij als Mater Dolorosa haar Kind offert voor het heil der mensen. Als zij staat onder het kruis geeft Christus haar aan Johannes en in hem aan de gehele wereld tot moeder. Na Zijn dood en hemelvaart neemt Johannes haar in zijn huis op voor de verdere jaren van haar leven. Maria sterft echter niet, maar wordt met lichaam en ziel in de hemel opgenomen en gekroond tot koningin van hemel en aarde. Sindsdien toont zij zich ten volle in haar heerlijkheid van Moeder Gods en middelares der gelovigen. Dit laatste feit herdenkt de R.K. kerk op 15 Augustus Maria Hemelvaart.

Het voornaamste punt in de Mariaverering is dus haar onbevlekte maagdelijkheid. In bijna alle gebeden wordt zij aangeroepen als "Heilige Maria, altijd maagd". Reeds in de tweede eeuw werd deze maagdelijkheid door velen bestreden, maar steeds meer uitgesproken werden door verschillende kerkvaders gedaan, totdat de officiële Maria-verering ontstond in haar tegenwoordige vorm. Ook in de Mis wordt Maria herdacht — waar op 5 plaatsen voor en na het Misoffer de priester haar aanroept — en in alle andere sacramenten heeft zij haar plaats.

Dagelijks rijst over heel de wereld van miljoenen lippen het gebed: Ave Maria, wees gegroet, Maria, vol van genade, de Heer is met u. Gij zijt de gezegende onder de vrouwen en gezegend is Jezus, de vrucht van uw schoot. Heilige Maria, moeder van God, bid voor ons, nu en in het uur van onze dood." De tekst, zoals die in de Oosterse kerk momenteel nog in gebruik is, stamt van het jaar 600. In de loop der eeuwen is het bidden van het Wees gegroet steeds meer uitgebreid.

Een gebruik, waarvan velen onzer de achtergrond niet kennen, is dat van het bidden van Wees gegroeten en Pater nosters onder het glijden van de rozenkrans. Het gebruik van een bidsnoer vond men reeds onder de oudste heidense volken. In de R.K. kerk drong dit gebruik binnen omstreeks de 12e eeuw. Het snoer bestaat doorgaans uit 150 kralen of 150 Wees gegroeten, die door 15 Onze Vaders in tientjes worden verdeeld. Dit bidden gaat vergezeld van het overdenken van enkele geheimen onzer verlossing.

Een gebruik, dat ook niet-Roomsen sympathiek is, is het Angelus luiden. Het gezellige landelijke in het kleppende Angelus trekt aan, al weet men soms niet de bedoeling ervan n.l. het volk met tussenpozen van enkele uren op te roepen zich met een kort gebed te wenden tot de maagd Maria. Het wil herinneren aan het ogenblik, dat de engel aan Maria de blijde boodschap bracht. Bij het Angelus kleppen bidt de gelovige: "De Engel des Heren heeft aan Maria geboodschapt en zij heeft ontvangen van de H. Geest. Zie de dienstmaagd des Heren, mij geschiede naar Uw woord. En het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond."

(Vervolg op pag. 8)

De Gezegende onder de vrouwen

(Vervolg van pag. 7)

Kent U het mooie gedichtje van Guido Gezelle "Het Klokkengebed":

Een engel naar Maria kwam:
de boodschap hij van 't Boetelam
haar medebracht: en negenmaal
begroet haar nu de klokkentaal.

De maagd Maria is de grote voorspraak bij haar Zoon en dag en nacht smeekt de R.K. kerk "Heilige Maria, bid voor ons". Zij domineert zeer sterk in het leven van de Katholiek. Zij is zijn toevlucht in elke nood en onder alle omstandigheden. Niet te ontkennen is, dat de glans van haar reinheid en onbevlektheid grote invloed heeft op het R.K. jeugdleven. Deze kerk zonder Maria is ondenkbaar. Zij is ermee vergroeid en er een wezenlijk bestanddeel van geworden.

IN ons eigen kerkelijk leven kunnen wij zonder overdrijving spreken van een Maria-negering. Het lijkt wel of er een angst in ons leeft om voor Rooms te worden aangezien of in die richting uit te glijden. Alleen daaruit valt te verklaren, dat Maria bijna volkomen in de hoek gedrukt wordt. Slechts zijdelings wordt er wel eens over haar gesproken in een afglans van het grootse Kerstgebeuren of in een Goede Vrijdagpreek, maar verder komt het niet.

Ook in onze leidraden en studieboeken wordt haar figuur verdonkeremaand. Ruth, Sara, Debora, Hanna en andere vrouwen uit de bijbel mogen zich in onze kringen altijd in een grote belangstelling verheugen, zowel op de verenigingen als op de preekstoel. Over Maria hoor je echter zelden iets. Toch belijdt de gehele Protestantse kerk elke Zondag met hart en mond, dat Christus vlees en bloed aannam uit de maagd Maria! Het zal ons daarom geen kwaad doen, als we haar iets meer naar voren halen uit haar donker hoekje en haar brengen waar ze hoort, op de eerste plaats onder de vrouwen uit de Heilige Schrift.

Te weinig dringt tot ons door, dat zij met de simpele woorden: "Mij geschiede naar uw woord" haar gehele levens- en liefdesgeluk uit handen en in Gods hand gaf. Ook vergeten we, dat de H. Geest zelf haar de erenaam gaf van Moeder des Heren en haar noemde "de gezegende onder de vrouwen". We moeten ons herinneren haar lofzang: "Ziet, alle geslachten zullen mij zalig prijzen" en meer aandacht hebben voor haar leven. Nee, we behoeven niet bang te zijn om in de fouten van de R.K. kerk te vervallen ..., van een zo ver doorgevoerde Mariaverering zijn we voorlopig nog enkele lichtjaren af!

WAT vertelt de bijbel ons over de Moeder des Heren? De geschiedenis van Maria begint in Lucas 1. Zij is een jong meisje uit het geslacht van het vervallen koningshuis David en naar de Joodse wet ondertrouwd met de timmerman Jozef, een man ook uit het geslacht van David. Beiden wonen in Nazareth, een stadje in Galilea, het Noordelijk gedeelte van Palestina. Uit het verhaal blijkt, dat Maria een eenvoudig meisje is, echter met een groot geloof en een blijmoedig aanvaarden van de wil van God over haar leven.

Zij moet dicht bij de schriften geleefd hebben. Zij moet getast hebben naar de zin van die eeuwenoude spreuken en profetieën, waarvan het leek of ze alle betekenis verloren hadden in deze tijd van onderdrukking door vreemde overheersers en verval van het grote koningshuis. Maria is alleen thuis als de engel Gabriel, door God gezonden, tot haar komt. De dag van de vervulling der beloften is aangebroken. De Vader heeft onder de vrouwen haar gevonden, die Hij wil maken tot de moeder van Zijn zoon.

In haar stille kamer groet de engel haar met zijn onvergetelijke groet: "Gij begenadigde, de Heer is met u, gij zijt gezegend onder de vrouwen!" Maria wordt zeer ontroerd over deze begroeting. Zij is verwonderd, niet alleen om het bezoek van Gabriel, maar meer nog om deze woorden. Bij zichzelf overdenkt zij, dat zulke heerlijke woorden nog nooit tevoren tot een vrouw zijn gezegd! De engel, die haar verwondering ziet, verklaart zijn begroeting: "Vreest niet Maria, want gij hebt genade bij God gevonden. En zie, gij zult bevrucht worden en een zoon baren en zult zijn naam heten Jezus. Deze zal groot zijn en de Zoon des Allerhoogsten genaamd worden en God de Heer zal Hem de troon van Zijn vader David geven."

Nu dringt het tot Maria door: uit haar zal geboren worden de Messias, de grote Davidszoon, en het zal ook heel spoedig gebeuren te oordelen naar de uitdrukkingen, die de engel gebruikt. Dit nieuws overweldigt haar en allerlei gedachten strijden in haar om de voorrang, tot zij uitlopen op haar verlegen vraag: "Hoe zal dat wezen, dewijl ik geen man beken?"

Dit is geen twijfelend ongeloof, slechts een vragen naar de weg. Hoe is het mogelijk, dat zij als ongetrouwd meisje dit hoogheilige kind zal ontvangen? Wie zal de vader van het kindje zijn? Daarom antwoordt de engel haar: "De H. Geest zal over u komen en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen. Het heilige, dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden." God zelf zal de vader zijn van het kind, waarvan zij de moeder mag zijn. Langs bovennatuurlijke weg zal zij ontvangen of — zoals onze vaderen het uitdrukten — "zonder mans toedoen". Gods Zoon zal als mens gestalte aannemen uit het vlees en bloed van de maagd Maria door de werking van de Heilige Geest.

Maria is niet angstig, zij twijfelt niet en stelt geen nieuwsgierige vragen meer, maar in vertrouwende overgave buigt zij het hoofd en zegt: "Zie de dienstmaagd des Heren, mij geschiede naar uw woord." Toen daalde het Woord in haar schoot en omsloot haar rein lichaam de alomtegenwoordige Zoon van God. O goddelijk mysterie!

Kort daarop vertrekt zij, zonder haar geheim aan haar verloofde te hebben verteld, naar haar nicht Elizabeth, die haar begroet met de haar door de H. Geest ingegeven woorden: "Moeder des Heren, gezegend zijt gij onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van Uw schoot!" Moeder des Heren, dat is haar erenaam, haar door God zelf gegeven. Dan breekt Maria los in haar lofzang: "Mijn ziel maakt groot den Heer en mijn geest heeft zich verblijd over God, mijn Heiland .... heilig is zijn naam en zijn barmhartigheid van geslacht tot geslacht voor wie hem vrezen." Prachtig is deze lofzang, waarin we een zuivere kijk krijgen op het karakter van Maria. Nederig is ze, ze ziet zichzelf alleen als een dochter van het volk Israel, dat nu door God zo rijk wordt begenadigd.

Na drie maanden reist ze weer naar huis en dan, ja dan moet ze haar geheim wel aan Jozef vertellen. Wat een diepe terugval van de blijde hoogte van haar geloofsleven moet dit voor haar zijn geweest! Want Jozef geloofde haar verhaal niet en nam zich teleurgesteld en verbitterd voor haar in stilte te verlaten, omdat hij haar hield voor een overspeelster. Toch had hij haar nog zo lief, dat hij haar niet in opspraak wilde brengen .... Maria de eerloze, die door haar bruidegom verlaten wordt, vormt wel een scherpe tegenstelling met Maria, de gezegende!

Dan grijpt God zelf in en gebiedt Jozef om zijn ondertrouwde vrouw tot zich te nemen, "want wat in haar verwekt is, is uit de Heilige Geest". Zo wordt het huwelijk van Jozef en Maria op de vastgestelde dag voltrokken, al heeft Jozef tot Jezus' geboorte het heilige in Maria geëerbiedigd. Lukas 2 verhaalt ons verder, hoe Jezus geboren wordt in Bethlehem, waarbij de jonge Maria zich een zorgvolle moeder toont voor het Kindeke. Herders komen het Kind aanbidden en vertellen van hemelse legerscharen, die hun de weg wezen naar de stal. Vorsten komen uit verre landen en bieden het Kind geschenken aan als aan een koningszoon. En Maria ziet toe en vergaart al deze dingen, "overwegende die in haar hart".

Bij de reiniging in de tempel spreekt de oude Simeon profetische woorden over het Kind, waarover Jozef en Maria zich verwonderen. Hij zegent het jonge gezin en zegt tot Maria: "Een zwaard zal door uw ziel gaan", haar voorspellend de smart, die zij om haar eerstgeborene zal moeten lijden. Niet alleen als zij Hem aan de vreselijke kruisdood zal moeten afstaan, maar ook reeds bij Zijn leven: wanneer Hij een weg zal gaan ver van haar beschermend moederhart, dat Hem wilde begrijpen maar niet volgen kon, omdat het Hem nog zag als kind en niet als Heer.

EEN goede en verstandige moeder is Maria zeker voor het kind Jezus geweest. Veel legenden uit Jezus' jeugd zijn in omloop, waarin wonderen worden verhaald, die Hij als jongen zou hebben gedaan. De bijbel vertelt ons niets daarvan. Alleen horen wij, dat Hij en de andere kinderen een orthodox Joodse opvoeding kregen. Elk jaar reisden Zijn ouders voor het Pascha naar Jeruzalem. We kennen het verhaal van Zijn achterblijven daar, toen Hij 12 was. Als Zijn moeder verwijtend zegt: "Kind, waarom hebt gij ons alzo gedaan?", antwoordt Hij: "Wist gij niet, dat ik moet zijn in de dingen mijns Vaders?" Dan lezen we, dat "zij dit woord niet verstonden, maar Hij was hun als een goed kind onderdanig." En weer dat simpele zinnetje: Maria bewaarde al deze dingen in haar hart.

Maria, die een groot geloof paarde aan een fijne stille geest, sluit de dingen van dit Kind weg in haar hart. Pas na Zijn dood zal zij het verstaan. De grote tragiek in haar leven is, dat zij — veel meer dan andere moeders — moet leren haar persoonlijke rechten als moeder op haar kind te verliezen. De eerste maal leert zij dit op de bruiloft te Kana, waar Jezus haar de liefdevolle terechtwijzing geeft: "Vrouwe, wat heb Ik met u te doen?"

Nog meer wordt dit duidelijk, als wij lezen hoe Jezus a.h.w. Zijn vleselijke verwantschap verloochent, wanneer Hij zijn moeder en zijn broers rustig laat buiten staan en Zijn hand over de discipelen uitstrekt met de woorden: "Wie is Mijn moeder en wie zijn mijn broeders? Die de wil Mijns Vaders doet, die in de hemelen is, die is Mijn moeder en zuster en broeder!" Nog eens herhaalt zich dit, als een vrouw uit de schare in begeestering zalig prijst de schoot, die Jezus eens gedragen heeft. Jezus gaat hier niet eens op in, doch geeft het bijna laconieke antwoord: "Ja, zalig zijn degenen, die het woord Gods horen en hetzelve bewaren!"

UIT dit alles blijkt ondubbelzinnig, dat Jezus niet heeft gewild, dat men Maria als Zijn moeder op de voorgrond zou stellen, laat staan aanbidden. Soms lijkt het voor ons gevoel of Hij te hard voor haar is en zich teveel op een afstand van haar moederliefde houdt. Toch moet Hij als mens, en ons in alles gelijk, heel veel van haar gehouden hebben, net als ieder van ons. Dat komt wel bijzonder uit, wanneer Hij, hangend aan het kruis, in Zijn felste smarten denkt aan haar, die Hem op aarde het naaste is geweest. Hij geeft haar als moeder aan Zijn liefste discipel ....

Machteloos heeft Maria onder het kruis gestaan, Mater Dolorosa, Moeder der Smarten. Daar heeft zij geleden de onuitsprekelijke pijn haar kind Jezus, bij wiens wonderlijke geboorte zulke heerlijke beloften van koningschap gesproken werden, te zien slachten als een weerloos lam door een wereld, die Hem haatte en niet kende. Zal zij op Golgotha Zijn zending op aarde begrepen hebben? Heeft zij verstaan Zijn woorden: "Mijn koninkrijk is niet van deze aarde?"

Na Jezus' dood heeft Johannes haar liefdevol in zijn huis opgenomen. Verdrietig en rondtastend in verwarrende vragen zal haar hart geweest zijn in het uur, dat zij Jezus mede naar het graf droeg. Maar hoe zal zij diep en innig verheugd zijn geweest op de dag van Zijn opstanding. Hij leeft, haar zoon, de Christus, is verrezen! Nee, niet langer haar zoon, maar haar Heer, die de dood overwon. Dat heeft ze nu eindelijk begrepen: het Kind, dat zij droeg, moest al deze smarten lijden om de mensen en ook haar te verlossen uit de macht van de dood en hun te geven het volmaakte leven. Nu is Hij de overwinnaar, die als koning regeert tot in alle eeuwigheid.

Levend in dit geloof heeft zij te Jeruzalem vertoefd in de kring der apostelen en Hem daar ontmoet. Rustend in dit geloof is zij gestorven en heengegaan naar waar Jezus haar wachtte om haar in Zijn heerlijk huis te troosten over al het verdriet, dat zij op aarde om Hem gedragen had.

Tini Van Ameyde.

The Other Wise Man

(Continued from page 6)

to the cross because he said that he was the "King of the Jews"!

How these words struck the tired heart of Artaban! They were so familiar to him: "the King of the Jews, the Son of God, the Prince of Peace. Despised, rejected, a man of sorrows and acquainted with grief." Could it be the same who had been born thirty-three years ago, whose star had appeared in the sky?

"Maybe I shall find the King at last, in the hands of His enemies," Artaban thought, "and I shall come in time to offer my pearl, my last jewel before He dies." So the old man followed the crowd with a heavy step. As he came near the gate, he saw some soldiers dragging a girl along. Her clothes were torn, and her hair was in disorder. As Artaban stopped and looked at her with great pity, she broke suddenly loose and fell at his feet. "Have pity on me", she cried. "Save me! I see by the clothes you wear that you come from the same country as I do. My father died, and he owed money to many people. Now they want to sell me as a slave to pay my father's debts. Oh, help me!"

Artaban trembled. Twice he had given a jewel to help someone in need. Would he also give his last jewel and come to the King with empty hands? He looked at the poor, helpless girl again. Then his hand found the pearl in his purse and he put it in the girl's hand. "This will pay for your freedom, my girl. It is the last of my gifts which I was going to give to the King."

While he spoke, the sky became very dark. The earth shook under their feet. Stones were loosed and fell in the street. Dust clouds filled the air. Artaban and the girl crept helplessly against the city wall. But Artaban was not afraid. He had given his last gift away, the gift that was meant for the King. He had given up hope of ever finding Him. Yet in his heart there was peace.

Once more the earth trembled. A heavy tile, shaken from a roof, fell down, and hit Artaban on his head. He lay pale and still. Blood trickled from the wound. Then his lips began to move as if in answer to something he had heard, "Not so, my Lord. For when saw I thee hungry and fed thee, or thirsty and gave thee to drink? When saw I thee a stranger and took thee in, or naked and clothed thee? When saw I thee sick or in prison and came unto thee? Thirty-three years have I looked for thee, but I have never seen thy face, nor have I helped thee, my King."

He stopped to speak, only to hear the answer, "Verily I say unto you, inasmuch as you have done it unto the least of these my brethren, you have done it unto me."

A happy and peaceful smile came over Artaban's face. One long, last breath, his journey was ended. His gifts were accepted. The Other Wise Man had found the King.

Ladies Aid Societies

KERSTLITURGIE UITVERKOCHT

De Kerstliturgie 1960, uitgegeven door de Fed.(eratie) van Chr. Ref. Ladies Aid Societies, is geheel uitverkocht.

Een Monumentaal Werk

DOCUMENTA REFORMATORIA, Teksten uit de Geschiedenis van Kerk en Theologie in de Nederlanden sedert de Hervorming, Deel I, J. H. Kok, Kampen, 1960, 507 bladzijden. Onder redactie van: Prof. Dr. J. N. Bakhuizen-van den Brink, Prof. Dr. W. F. Dankbaar, Prof. Dr. W. Kooiman, Prof. Dr. D. Nauta, Ds. N. van der Zijpp.

ZoZals u weet, zijn er boeken die op den duur in het vergeetboekje terecht komen, boeken die slechts een tijdelijke waarde hebben, die men bij de vijf-jaarlijkse opruiming liquideert. Maar er zijn ook van de onvergetelijke boeken, die men op zijn boekenplank een ereplaats geeft, omdat zij van bijna onuitputtelijke betekenis zijn. Onder zulke boeken behoort dit monumentale werk dat voor ons ligt.

Voor het vroege Reformatorische denken, speciaal voor allen die in de weg en werk der kerkhervormers in Nederland belangstelling hebben, is dit boek van werkelijk groot belang. Het is een verrijkende bijdrage tot de kennis van het Nederlandse Protestantisme uit de zestiende en zeventiende eeuw. Namens allen die enigszins theologisch en kerkhistorisch geintereseerd zijn wil ik zeggen, dat wij een woord van hartelijke dank schuldig zijn aan de redacteurs en zeventien medewerkers, die dit grote document hebben samengestelt.

Dit werk is bedoeld om te voorzien in de behoefte aan oorspronkelijke teksten over het geloof en leven van onze mede-Christenen uit de eeuwen van de Reformatie en de Dordse Synode. Wij zien hierin flitsen en fragmenten uit de groeitijd en de bloeitijd der Reformatie, en ook uit de tijd van verval en verstarring tegen het eind der zeventiende eeuw. Wij horen hierin stemmen over reformatie en ook over deformatie. Maar hun strijd is ook onze strijd, en daarom kunnen wij er zoveel uit leren. Immers, "in het verleden ligt het heden . . ." Helaas zijn er tegenwoordig echter talloze mensen die alles wat maar iets te maken heeft met dogma-overbodige bagage beschouwen. Wij moeten vooruit! zeggen zij. Het verleden kunnen wij rustig begraven! Maar juist vanuit het verleden kunnen we vaak de vele kwesties van onze eigen tijd op de meest betekenisvolle wijze toelichten en ophelderen. Zo kunnen wij vaak verkeerde probleemstellingen doorbreken, onjuiste voorstellingen overwinnen, en ongegronde vooroordelen corrigeren.

Maar daartoe moeten wij dan deze rijke stof in handen kunnen krijgen. De weg naar deze bronnen is echter dikwijls haast ontoegankelijk. Zelfs voor de geleerden, die de weg goed kennen, is het moeilijk om de oorspronkelijke documenten werkelijk onder ogen te krijgen. Zij zijn soms verborgen, soms verloren, soms versleten, en meestal overal verspreid. Alleen de meest deskundigen weten in deze doolhof de juiste weg te vinden. Daarom kunnen wij alleen maar dankbaar zijn dat deze vooraanstaande Nederlandse theologen ons deze grote dienst uiteindelijk hebben kunnen doen, voordat deze documenten niet meer verkrijgbaar of bruikbaar zijn.

Uit de hierin opgenomen verscheidenheid van bronnen kunnen wij een beter gedocumenteerd beeld verkrijgen van de geest van de Reformatorische en na-Reformatorische tijd. Natuurlijk moest er hierin een selectie worden toegepast, maar m.i. is dit gebeurd op een verantwoorde wijze. Er zijn vertrouwde klanken van bekende figuren, acta van oude synodes, kerkelijke bepalingen, maatregelen tegen ketterij, pleidooien voor bijbelvertalingen, geestelijke liederen, geloofskreten van martelaars, kerkgeschiedenisbeschrijvingen, zendingbesluiten, en meditatie stukken. Er zijn ook vrijwel onbekende citaten van minder bekende leiders. Een verrassende variatie komen we in dit boek tegen. Het is waarlijk een schatboek van documenten, met weinig historische toelichting, want het is een bronnenweergave, om de historische handboeken te supplementeren.

Op taalgebied ontdekken we gauw hoe dynamisch en veranderlijk het Hollands feitelijk is. Vele stukken staan uiteraard in een enigszins verouderd Hollands. Dat verhindere echter niemand om erin te lezen. Want het is heus de moeite waard. Latijnse en franse teksten komen er ook in voor, maar altijd met een Hollandse vertaling.

Voor de verschillende historische wetenschappen die gericht zijn op het Nederland uit de zestiende en zeventiende eeuw is dit boek haast onontbeerlijk. En voor de gewone lezer kan het van grote waarde en genot zijn. Om enkele bijzonderheden te noemen, vinden wij hierin bv. de volgende onderwerpen: Slecht geoefende studenten in de theologie, noodlijdende kerken, dopen van kinderen van landlopers, beroepen kandidaten, ondertekeningsformule, de onfeilbaarheid der Schrift, de Paus kan dwalen, bespotting van de spitsvondigheden der theologen, verdraagzaamheid, de scheuring, het spiritualisme, gebrek aan predikanten, de beeldenstorm, kerkorde en overheid, psalmberijming, de predestinatie het gezag van de Catechismus, bestrijding der Remonstranten, scheepspredikanten, het Christelijk huwelijk, "Waarom Zending?", "Meditatie over de triomferende kerk", de hoofdregel voor de exegese, "Theologie en filosofie", "Schrift en belijdenis", "Klacht over het verval der kerk", "Navolging van Christus".

Tenslotte, twee grepen uit dit prachtige boek. De eerste is een moedig woord van de geloofsheld, Guide de Bres, auteur van onze Geloofsbelijdenis, die een martelaarsdood gevonden heeft:

> "deze leer, die gij geleerd hebt, is diezelfde, die onderwezen is door de apostelen en bewaard in de oude kerk: vervolgens verzegeld en bekrachtigd door het bloed van alle martelaars. En indien het God behaagt, mij daartoe te brengen, zal ik geen enkel bezwaar maken, haar te verzegelen door mijn eigen bloed . . .", p. 108.

De tweede is eigenlijk een humoristisch stukje, over "Een predikant die zijn eigen preek niet begreep". Uit de acta van de classis generalis te Assen, 6 september 1614:

> "Vooreerst heeft M. Berhardi' een predige gedaan uth de 1 epist. Joh. cap. 1 vers 5, 6, 7, worin he berispt worden iss van wegen underscheedlike puncten. Ooc sin hem darna uth deselve sommige vragen voorgestellet woorden, woruth gebleken, datt he sijn egen predige selver nit versteitt en ooc weinich fundamentss hefft, en is vermanet tot merder nersticheit sines studerens en Gottes woort vlitiger te lesen", pp. 361, 3362.

Met getemperd ongeduld mogen we nu vooruitzien naar het tweede deel van *DOCUMENTA REFORMATORIA* over belangrijke bronnen uit de laatste twee eeuwen.

Gordon J. Spykman

EEN GOED JONGENSBOEK

STAR EYE
by William Schmidt.
Rewritten by Hester Monsma.
Zondervan Publishing House.
Price: $ 1.95.

Het is beslist een verrassing dat dat boek uitgekomen is. Het is door en door een boek voor "today's teens" zoals het titelblad zegt en we mogen er gerust aan toevoegen: voor onze jongens. Echte goede jongensboeken, die onze ouders met vertrouwen aan hun kinderen in handen kunnen geven, zijn er in het engels niet zo veel. Verleden jaar kwam Mr. Rang met een boek, dat een grote verrassing werd voor velen.* En nu vlak voor Kerstmis werd de bibliotheek uitgebreid met dit buitengewoon spannende en voortreffelijk geschreven verhaal van een blanke jongen die onder de Indianen terecht komt en als een echte Indiaan wordt opgevoed. Miss Monsma zag plotseling de taak, dit oude verhaal opnieuw te vertellen in woorden die onze kinderen vandaag kunnen verstaan. Het boekje zoals William Schmidt het gegeven had, was voor kinderen feitelijk veel te moeilijk. Ik heb me laten vertellen dat in de States op onze scholen de kinderen de geschiedenis wel te horen kregen, maar uit de mond van de teacher, die er spannende verhalen van maakte in voor de kinderen begrijpelijke taal. En nu vandaag kan een jongen met het boek ergens in een hoekje kruipen en het in één adem uitlezen. Miss Monsma verdient alle lof, zowel voor het idee als voor de manier waarop ze het uitgewerkt heeft. Ik heb me gehaast deze recensie nog voor de Kerst in de krant te krijgen. Als U juist een boek voor uw jongen zoekt, besluit dan meteen dit werkelijk prachtige jongensboek te kopen. Het is niet duur en bijzonder aantrekkelijk uitgegeven. Vier zwart-wit illustraties door Dirk Gringhuis zijn een sieraad voor het boek. De meest sprekende ervan is in felle kleuren op de omslag geplaatst. Zo is het ook op het oog al erg aantrekkelijk. Maar de inhoud gaat daar ver bovenuit. En de evangelische boodschap erin is zuiver. Kortom, dit is een prachtig boek. Het betekent opnieuw een grote stap vooruit in de literatuur voor onze teenagers. Van harte aanbevolen!

F. Guillaume.

* "The Stowaway" by Wm. Rang, Published by Guardian Publ. Co. Ltd.

HET KIND

Een Kerstvertelling

DE CIPIER liep haastig de lange, sombere gevangenisgang door en hield stil bij cel 223, waarin rooie Rinus zat. Met een onverschillig gebaar schoof hij het kleine doorgeef-luikje in de zware celdeur opzij en riep naar binnen: "Moet je nog naar de kerstshow, Rinus of ben je van gedachten veranderd?"

Een rauwe mannenstem antwoordde spottend: "Natuurlijk ga ik naar de show, Commandant! Je weet toch dat het mijn uitgangsavond is? Ik heb eens zin om goed aan de rol te gaan en heb m'n goeie pak al aangetrokken. Als je soms even een taxi voor me wilt bellen, Commandant, dan graag, want met die sneeuwboel buiten en m'n goeie kleren an...."

De cipier slikte bijtijds een lelijk woord in. Hij had ronduit een hekel aan rooie Rinus en elke keer als deze hem ironisch met "Commandant" aansprak kreeg de cipier zin om hem een klap in zijn gezicht te geven. Rooie Rinus kon je het bloed onder je nagels vandaan pesten met zijn getreiter en kankerbuien. Tot overmaat van ramp moest rooie Rinus, die twintig jaar gekregen had, hiervan nog zestien jaar uitzitten. "Dat is voor rooie Rinus geen pretje, maar evenmin voor mij," dacht de cipier gemelijk, terwijl hij de grote sleutel in de celdeur stak en deze knarsend omdraaide. Langzaam ging de zware deur open en rooie Rinus stapte naar buiten.

Hij had niet de moeite genomen om zich wat op te knappen. Zijn slobberig en gestreept gevangenispak rook muffig en zag er vuil en verkreukeld uit. Eén van de ongepoetste en kaalgetrapte schoenen miste een veter. Rinus' grote, gespierde handen waren ruw en ongewassen. Maar het ergste was zijn gezicht: Het rode, kort afgeschoren haar gaf aan het magere, ingevallen gezicht iets lugubers. De kleine, felle ogen droegen een vijandige en bittere uitdrukking. De smalle lippen met de neergetrokken mondhoeken verrieden ontevredenheid en opstandigheid.

Een doordringende lysolgeur scheen Rinus als een pantser te omgeven.

De cipier bekeek rooie Rinus met één oogopslag, zoals hij daar vuil en ongeschoren voor hem stond: Een duidelijke demonstratie tegen de voorschriften en bepalingen van de gevangenis. De cipier wist dat hij rooie Rinus terug moest sturen om zich op te knappen. Maar na even nagedacht te hebben, liet de cipier het gaan. De rooie zou zich tòch verzetten en met plezier een relletje veroorzaken. Bovendien zou de recreatiezaal, waarin de kerstshow zou worden gehouden, tjokvol zijn en er was dus weinig kans dat Rinus zou opvallen.

Luidruchtig liep Rinus naast de cipier de gang door naar de grote zaal, waar een enorme kerstboom stond opgetuigd. Bonte papieren slingers waren kriskras door de zaal gehangen en een gramofoon speelde bekende tophits, terwijl de zaal langzaam volstroomde met gevangenen.

De cipier vertrouwde Rinus aan de hoede van een andere bewaker toe, terwijl hij zelf terugkeerde om andere gevangenen op te halen.

De zaalbewaker, die Rinus' onverschillige houding dadelijk opmerkte, loodste hem naar voren, daar hij er van overtuigd was dat Rinus anders de boel op stelten zou proberen te zetten.

Het was een oude gewoonte dat op de vooravond van Kerstmis de gevangenen een "Kerstavond" aangeboden kregen door een groep amateurs uit de stad. Behalve echter de paar Kerstliederen, die de gevangenen aan het begin van de avond wat hakkelend en onzeker ten gehore brachten, was er verder niets wat aan de betekenis van het echte Kerstfeest herinnerde. De show bestond altijd uit een conferencier, een tapdancer en een bandje, dat de nieuwste schlagers speelde. De grootste attractie was elk jaar weer een zangeres, die gekleed in een gedurfd avondtoilet de gevangenen in vervoering bracht met haar pikante liedjes.

Voor de gevangenen, die al langere tijd hun straf uitzaten, was dit altijd de feestavond van het jaar, waar zij steeds weer reikhalzend naar uitkeken.

Op de Kerstdag zelf zou er voor de gevangenen gelegenheid zijn om het Kerstfeest op een andere manier te vieren, n.l. door de Kerstwijdingsdienst bij te wonen in de kapel. Maar in de regel werden deze Protestantse en R. Katholieke diensten maar matig bezocht. Sommige gevangenen weigerden elk jaar opnieuw er heen te gaan. Rooie Rinus was altijd één van hen.

De gevangenis-predikant had meermalen Rinus in zijn cel opgezocht en getracht door zijn norse en afwerende houding heen te breken. Maar tot nog toe was hem dit niet gelukt. Rinus toonde niet de minste belangstelling voor het bezoek van de predikant en nog minder voor de Boodschap, die de predikant hem had willen brengen.

Rinus verzuimde geen gelegenheid om zich smalend over de godsdienst uit te laten en vaak verkondigde hij op ruzieachtige toon zijn eigen theorieën betreffende de kerk, priesters en predikanten. De kerk was een instituut van huichelaars en God bestond niet. Evenmin als een hemel of een hel. Dat waren fabeltjes om de mensen zoet te houden. Maar hij, Rinus, trapte daar niet in. Soms vroeg de dominé zich af waarom Rinus zo vaak dit onderwerp met vloeken en schelden te lijf ging. Rinus stond toch niet volkomen onverschillig tegenover God en de godsdienst. Anders zou hij er zich niet zo druk om maken.... Maar de dominé wist niet hoe hij Rinus bereiken kon. Het leek een onmogelijkheid om tot zijn hart door te dringen. Hij kon alleen voor Rinus bidden. Dat deed de dominé dan ook.

De Kerstshow zou beginnen. Met een vriendelijk welkomstwoord opende de gevangenis-directeur de avond. Het bestuur van de gevangenis was gedeeltelijk aanwezig, terwijl de directeursvrouw en zijn getrouwde dochter er ook waren. Deze laatste had haar half jaar oude baby meegebracht, omdat ze geen babysit had kunnen krijgen en zelf mee moest spelen in het bandje. Ze zat opzij van het podium bij de andere bandleden. Het kindje lag te slapen op haar schoot. Maar toen de dochter van de directeur even later naar voren moest komen om piano te spelen, keek ze rond wie zo lang op haar baby zou kunnen passen. Haar moeder zat helemaal in het middenvak bij het bestuur. Haar ogen vlogen over de rij mannen die achter haar zaten en bleven op Rinus rusten. Ze kende Rinus en zijn geschiedenis al verscheidene jaren. De meeste andere gevangenen waren vreemden voor haar.

Toen, impulsief en zonder te aarzelen, draaide ze zich naar Rinus toe en fluisterde even met hem. En vóórdat Rinus tijd had om wat terug te zeggen, werd het slapende kind in zijn onhandige mannenarmen gelegd.

RINUS BLEEF onbewegelijk en totaal verbouwereerd zitten. De andere gevangenen in de buurt grinnikten vol leedvermaak. Maar toen de nieuwste schlager "Cry on my shoulder, my baby" inzette met een paar forse piano-accoorden, was de aandacht spoedig van Rinus en het kind afgeleid.

Maar Rinus hoorde de muziek niet en het schreeuwerig zingen van zijn medegevangenen ging volkomen langs hem heen.

Hij keek naar het kind op zijn schoot, dat nog steeds rustig lag te slapen ondanks het lawaai in de zaal. Hij had dat kind niet willen hebben. Het liefste had hij het gelijk weer aan zijn moeder willen teruggeven. Maar hij zat nu eenmaal met het kind opgescheept. Er was niet aan te doen. Rinus durfde niet opkijken. Hij had het honend gegniffel van de andere gevangenen gehoord. Daarom wist hij niets beters te doen dan maar naar het kind zelf te kijken.

Hij zag het fijne kinderkopje met het kleine, rode mondje en de grappig gevormde oortjes als kleine schelpjes. Hij voelde hoe zacht het rond bolletje was met de donzige, blonde haartjes. Hij hoorde de regelmatige, zachte ademhaling van het kindje....

En plotseling schoot het door Rinus heen dat hij een kind in zijn armen had. Een kind! Voorzichtig bewoog Rinus zijn arm, zodat het kleintje wat makkelijker kon liggen en onhandig ondersteunde hij het kleine bolletje.

Rinus dacht niet meer aan de andere mannen om hem heen. Hij geneerde zich niet langer om met een kind op schoot te zitten, want de vreugde dat iemand hèm een kind durfde toevertrouwen, overvleugelde al zijn andere gevoelens.

Hoe lang was het nu geleden dat hij een kind in zijn armen had gehad? Rinus' gedachten gingen terug — meer dan vier jaar terug.

En toen verdween plotseling de blijheid in zijn hart.

Even had hij zich bijna gelukkig gevoeld. Dat was toen hij zich realiseerde dat iemand hem als een gewoon mens behandelde, dat iemand, die wíst dat hij een kindermoordenaar was, tóch vertrouwen in hem stelde en hém een kind durfde te geven.

Even was er hoop gekomen in zijn bitter hart.

Maar nu stond de werkelijkheid als een grommend dier voor hem.

Vier jaar geleden....

Rinus had die episode uit zijn herinnering willen wegwissen. Hij had er nooit meer aan terug willen denken. Hij had — zodra zijn gedachten naar die gebeurtenis dreigden af te dwalen in de afgelopen jaren, dit bewust verhinderd door aan wat anders te denken. Aan de rechtszaal b.v., waar de mensen samengedromd waren om meer bijzonderheden over deze moordenaar te vernemen. Dan had hij weer hun vijandige en haatdragende gezichten vóór zich gezien, hun verachting op zijn rug voelen branden en hun smalende, schimpende woorden opnieuw achter zich gehoord....

Als hij hier aan terug dacht, dan kwam er weer die wrok in zijn hart, die felle haat tegen al die schijnheilige, verontwaardigde mensen, die hem veroordeelden, terwijl ze tegelijkertijd zijn vrouw beklaagden en met haar sympathiseerden. Als Rinus op dit punt in zijn gedachtengang aangekomen was, dan kon hij weer schelden en vloeken en zich een onverschillige, brute houding geven. Op deze manier had Rinus altijd zijn gedachten in de gewenste koers weten te dringen. Want zijn gedachten mochten niet teruggaan naar die ene avond.... Dàt kon hij niet verdragen.

Maar nu, nù met dit kind op zijn schoot, móest Rinus er wel aan terugdenken. Hij kon niet anders. Met dit kind op zijn armen was Rinus niet in staat om de haat en verachting van de mensen in zich op te roepen en zich zó te beschermen tegen die weggeduwde pijn in zijn hart.

Rinus zat onbewegelijk en stil. Hij zag niet hoe de moeder van het kind
het kindje weer van hem
ook niet dat ze plotselin
omkeerde en met lege
plaats toeliep.

Rinus zag alleen een
In de hoek stond een gr
kind in, nog geen vier

Zijn vrouw kwam de sl
verkleed om uit te gaan. Z
lijk. Hij kon niet zonder
hij voor haar weinig be
haar gevraagd waar ze w
gaf ze antwoord. Het ma
het weten. En toen, in d
ze het hem toegegild: "
ander! Denk niet dat ik
Ik ga weg. Het kind ne
niet van jou. Beter dat

Meer had Rinus niet
dreunden de woorden na:
want dat is niet van jou
geweten dat zijn vrouw
sprak. Het kind, waar hij
was niet van hem....

Wat er verder gebeurde
Hij had alleen geweten d
dig voelde en dat zijn v
was. Een blinde woede
dat honende, gladde en o
kwetsen, zo diep mogelij

Zijn blik was op het k

Toen had hij het ruw
de gezicht van zijn vro
angstige uitdrukking. He
not gegeven. Toen had h
grepen. Zijn vrouw was
uit gelopen. Nu was ze o

Maar het kind was do

VOOR HET EERST s
deze vreselijke daad
had een leven geno
te wreken en dat van e

"Nee.... nee....", da
waar zijn.... laat me
ken...." Maar hij wist

Het kind in zijn arme
oogjes, gaapte en keek
Toen opeens vertrok het
getekende lipjes. Rinus z
huilen! Maar het kind n
huilde zou zijn moeder k
zonder kind kon Rinus he

Haastig zocht hij in zij
te houden, een horloge,
steker. Maar de zakken
leeg. Hij had niets om he

Rinus probeerde tegen
zijn grote, ruwe hand s
over de glanzende haart

Plotseling geneerde hij
wonder dat het kind bang
en was zo zwart en vuil.
knapt zoals al de andere
huilen en weg moeten. He

Maar het kind ging nie
zich bedacht. En toen, w
lachje over het kinderg

Een diepe blijdschap g

Een Vrolijk Kerstfeest

Het was de avond vóór Kerstfeest . . .

Zo beginnen de meeste Kerstvertellingen. Waarom zouden wij ook niet zo beginnen?

Volgens de verhalen gebeuren er op de vooravond van Kerstfeest de merkwaardigste dingen. Volgens de beroepsvertellers spelen de heftigste drama's zich af op 24 December, na 8 uur in de avond. Alles gaat dan verkeerd tot middernacht.

Doch als de kerstklokken beginnen te luiden en de radio- of televisie-omroeper met een van ontroering trillende stem aankondigt, dat het 25 December is, dan komt alles weer goed.

24 December van 8 — 12 p.m. zijn de meest dramatische uren van het jaar. Dan gebeurt er van alles, dat vreselijk naar en vreselijk ernstig is. Je wordt er soms misselijk van . . .

Het was dus de avond vóór Kerstfeest. Buiten was het guur en koud, doch binnenshuis brandde een verkwikkend vuur (in de onromantische vuurpot van de centrale verwarming). De klok sloeg langzaam en nadrukkelijk negen slagen . . .

-Dat akelige ding loopt ook weer achter, sprak Katrien.

Daar werd gebeld. -Wie mag dat nog zijn? vroeg ik. Niemand antwoordde.

Ik begaf me op mijn sloffen naar de voordeur en toen ik die opende stond daar voor me in de ijselijke kilte van de gure en grauwe avond vóór Kerstfeest . . . geen arme bedelaar met afzakkende broek en gaten in schoenen en sokken; ook geen mager kind in zomercostuum, dat vertellen kwam, dat het alleen en verlaten in deze wereld rondzwierf; geen oude hongerlijder met een onheilspellend rommelende maag — neen, niets van dat al — op de stoep stond de welgedane persoonlijkheid van Teun Trom, de zoon, opvolger en erfgen
bakker Trom, een goede v
ons, die met succes een
zaak hier ter stede drijft.

-Asjeblieft, Mr. Dof, z
met een brede grijns —
complimenten van de zaa
merry Christmas. Koud
he!

Meteen was hij weer ve
in zijn bestelwagen.
droeg ik de grote witte d
binnen. De hele familie
verrukte kreten, toen Kat
de inhoud liet zien: een p
grote, dikke Kerstkran
knaap had ik nog nooit e
zien! -Daar zit wel een ki
delspijs in, merkte ik
op. - . . . en heel wat meer
kilo, vulde mijn echtgen

Een van mijn dochter
er al aan met een b
doch Katrien zei onvert
-Afblijven, allemaal; dit
morgen bij de koffie. Dat
ook: Trom en de vrouw k
ons koffiedrinken; dat he
verleden week afgesprok
kunnen die hun eigen ba
proeven. Onder luid prot
de gebaksdoos weer dicht.
jullie gebeente, sprak d
en moeder des huizes, -als
met je vingers aanzitten!

Er zitten veertien rode
groene kersen op; ik he
teld!

Hierop verdween de k
van het toneel en wate
bleven wij achter. Met
en grote waardering spr
over het gulle gebaar va
Trom, die wel een goed
was, doch geen royale v
mensen zijn vaak veel
dan wij denken . . .

25 December: Kerstfees
half tien had de gehele
zich in de gezins-Ford ge
spoedden we ons naar de

Het werd een mooie d
Kerstfeest en in een volle

naar hem toe kwam om
over te nemen. Hij zag
g bleef staan, zich snel
handen naar haar eigen

kleine, onordelijke kamer.
ote mand. Daar lag het
weken oud.
apkamer uit. Ze had zich
e was mooi en aantrekke-
haar. Maar hij voelde dat
tekende. Jaloers had hij
l heen moest. Ontwijkend
akte hem ziedend. Hij zòu
e scène die ontstond, had
Ja, ik houd het met een
bij jou blijf, lelijke rooie!
em ik mee. Want dat is
e het nu weet...."
gehoord. In zijn hoofd
"Het kind neem ik mee,
...." En intuitief had hij
deze keer de waarheid
zo blij mee geweest was,

, wist hij niet goed meer.
at hij zich kapot en ellen-
rouw daar de schuld van
overviel hem. Hij moest
gemaakte vrouwengezicht
k kwetsen.
ind in de mand gevallen.
opgepakt.... Het tergen-
uw kreeg plotseling een
had hem een wreed ge-
ij zich aan het kind ver-
hysterisch gillend het huis
k kapot, net zoals hij....
od.

ond nu de betekenis van
Rinus voor de ogen. Hij
nen om zijn eigen leven
n ander kapot te maken.
cht Rinus, "laat het niet
et ongedaan kunnen ma-
dat dit niet kon. Nooit.
n bewoog. Het opende de
Rinus onderzoekend aan.
mondje en trilden de fijn
g het. Het kind zou gaan
ocht niet huilen! Als het
men en het afpakken. En
t nu niet meer uit houden.
n zakken om het kind zoet
en sleutelbos of een aan-
van een gevangenen zijn
t kind te geven. Niets.
het kind te lachen en met
reek hij heel voorzichtig
jes.
zich voor het kind. Geen
was! Hij had zoo'n baard
Had hij zich maar opge-
n. Nu zou het kind gaan
t was zijn eigen schuld...
huilen. Het was alsof het
at aarzelend, gleed er een
zichtje.
lfde door Rinus' hart: Het

kind lachte tegen hem! De moeder had hèm het kind gegeven!

De avond was afgelopen. De dochter van de directeur kwam naar Rinus toe:

"Dank je wel, Rinus, je hebt uitstekend voor mijn kind gezorgd. Het is de hele avond stil geweest. Dank je wel."

Rinus gaf het kind terug en greep toen haar hand. "Dank U, dank U," zei hij schor.

Toen liep hij met de bewaker terug naar de cel.

Die nacht sliep Rinus niet. Met zijn handen voor zijn gezicht geslagen bleef hij op de brits zitten. Zijn handen waren nat van tranen.

Vier jaar is lang. Maar één nacht van schuld- en zondebesef is nóg langer. En nu het kind weg was, was er voor Rinus geen blijdschap meer. Hij was alleen met zijn wanhoop en verdriet.

TOEN BRAK de Kerstmorgen aan. De gevangenen liepen stil de kapel binnen, waar de kaarsen een zacht en sereen licht verspreidden. Het orgel speelde het al-oude "Stille Nacht, Heilige Nacht..."

Als laatste kwam Rinus binnen. Plichtsgetrouw had de cipier ook hèm moeten vragen of hij naar de kerkdienst wilde. Hij had een spottend antwoord van hem verwacht. Maar Rinus had alleen "ja" gezegd. Toen de cipier het verslagen gezicht van Rinus zag, had hij verder gezwegen en zich verbaasd afgevraagd wat er met hem aan de hand was.

De gevangenis-predikant kwam binnen en ging achter het kleine, eenvoudige preekgestoelte staan. Zijn ogen dwaalden over zijn toehoorders.

Toen zag hij Rinus zitten.

Een grote blijdschap nam bezit van de dominé. Dit was Kerstfeest en daar zat Rinus! Een gebed bereikte de hemelpoort: "O, God, geef Gij toch de woorden in mijn mond, die het hart van deze verdoolde kan verstaan."

Toen preekte de dominé.

Hij gebruikte niet de preek, die hij een week tevoren zo zorgvuldig geprepareerd had.

Heel eenvoudig verteld hij het verhaal van het Kind in de kribbe, het Kind dat alle boze daden op Zich genomen heeft. Het Kind dat in de Hemelse Rechtzaal alle zondaars vrij pleit, mits zij Hem aanvaarden willen. Het Kind, dat was, is en zijn zal en machtiger is dan zonde en dood. Het Kind dat leeft en overal is waar de harten voor Hem open staan.

Rinus luisterde gespannen. Hij miste geen woord en zijn gezicht verloor langzamerhand de wanhopige uitdrukking, die het droeg. Rinus wist dat hij het kind nodig had, zonder kind kon hij de werkelijkheid niet verdragen.

En hier was het Kind. Het Kind, dat altijd zou willen blijven en nooit meer weg zou gaan....

Na afloop van de dienst, ging Rinus naar de dominé toe en even als de vorige avond greep hij de hand van een ander en stamelde schor en ontroerd: "Dank U, dank U...."

Dankte hij de dominé of de Vader, die hem het Kind gegeven had?

De predikant wist het niet, maar er was hoop in zijn hart.

Rinus was terug in zijn cel. De zware celdeur was gegrendeld achter hem dichtgevallen.

De cel was schemerig, zoals altijd op een donkere, zonloze dag. Maar Rinus merkte het niet. Hij dacht aan het Kind, waarvan de domine verteld had. En plotseling leek de cel minder donker en minder eenzaam dan anders. Was het Kind hier met hem? Zou dat echt mogelijk zijn? Rinus wilde het graag, maar kon het toch nog niet helemaal geloven. Het Kind, voor hèm...?

Maar Rinus moest nog leren geloven dat het Kerstkind de macht heeft om door de zwaarste celmuren en verbitterdste harten heen te breken en in staat is om van slechte, verdorven mensen, nieuwe te maken.

Wan dat is de overweldigende Boodschap van het Kerstfeest en het overtuigende bewijs van God's onmetelijke liefde voor ons, die dag aan dag Zijn Geboden met voeten treden....

Ineke Parlevliet.

est

am van
iend van
bakkers-

ei Teun
- met de
: en een
weertje,

rdwenen
erbaasd
os naar
slaakte
rien ons
achtige,
! Zo'n
rder ge-
o aman-
erbiedig
dan een
te aan.
kwam
roodmes,
iddelijk:
is voor
is waar
men bij
bben we
n. Dan
sel eens
st ging
-En wee
vrouw
jullie er

en acht
ze ge-

rstkrans
tandend
erbazing
ken we
bakker
vriend
iend. De
aardiger

t. Tegen
familie
esen en
kerk.
enst! Op
cerk kun

je niet onbewogen "Komt allen tezamen" zingen, ook al is het in het Engels, dat je niet voor honderd procent verstaat. Het werd een vrolijke dienst!

De dominee deelde ons uit het Evangelie de blijdschap mee van het komen van de Heiland. De Vader offert Zijn enig Kind . . . het Kind wordt Man, Man van smarten . . . Wat een liefde van Gods kant voor ons! . . . Wat een moeite en pijn, om ons vrienden van de Heiland en kinderen van Vader te maken! . . . . Het Kind is Koning en vraagt onze dienst . . . liefdedienst . . .

Het was het bekende Kerstevangelie, eenvoudig en niet opgesmukt, en daarom juist raakte het ons en

Immigranten-mijmeringen

was het alsof er een golf van blijdschap over de mensen ging. Bij wijze van uitzondering zong het zangkoor in de dienst, en zelfs broeder Dompel, die tegen alle "nieuwigheden" is, vergat om onder protest de kerk te verlaten . . .

Na de dienst bleven we nog even praten op het parkeerterrein. Het scheen, dat iedereen in de beste stemming was. -We zijn zo bij je Arie, riep bakker Trom me toe uit het open raampje van zijn bestelauto, die 's Zondags de familie ter kerke rijdt.

Het was een groot koffie-gezelschap. Alle kinderen waren weer thuis en de Troms hadden hun zoon en dochter meegebracht. Teun Trom, de goede boodschapper van gisteravond, zat verwezen naar een van mijn dochters te staren, op wie hij smoorverliefd is. Toen ze het merkte en haar spitse tong tegen hem uitstak, werden zijn bolle bakkerswangen rood als vuur. -Poor kid, sprak onze jongste zoon medelijdend.

Daar kwam de koffie aan, achtervolgd door de enorme kerstkrans, die ons met rode en groene ogen verleidelijk aankeek. -Hoera! riep de rijpere jeugd. -Lang leve Trom, voegde moeder Katrien er aan toe, enthousiast met het broodmes zwaaiend; -Hartelijk dank, goeie mensen; dat hadden jullie niet hoeven te doen! Kijk toch es, wat een krans! Zoiets zie je haast nooit in Canada! Mrs. Trom kreeg ook al een kleur, nog roder dan haar zoon zoëven had. Pa Trom begon te slikken, ofschoon hij nog niets te eten had, en keek Katrien schuw aan; een enigszins vreemde reactie, die ik niet kon verklaren. Zoon en dochter Trom keken met open mond en ademloos naar het broodmes, waarmee Katrien voorzichtig, doch met vaste hand begon te snijden.

-Wij moeten niet, hoor! sprak Trom namens de hele familie; -we hebben deze dagen al zoveel zoetigheid gezien!

Dit vonden we jammer, doch zeer begrijpelijk. Nu, wij lustten hem wel!

Vastberaden zette ik mijn tanden in het heerlijke gebak. Vreemd: de Trommen keken me gespannen aan alsof ik de midvoor van het Nederlands elftal was, die op het punt stond het beslissende doelpunt te maken. Ik hapte toe; we hapten allemaal . . . en alsof het afgesproken was liet de hele familie Dof met volle mond een verrukt: -Mmmmmm! horen. Daar was dan ook alle reden voor; de krans was heerlijk!

En weer bevreemde ons het gedrag van de bakkersfamilie. Trom stond zenuwachtig op, keek ons scherp en achterdochtig aan en zei hees: -Wat Mmmmm? Wat bedoelen jullie? Die krans is helemaal niet lekker! Laat' es proeven!

Hij nam een stukje, bekeek het, proefde het en begon toen te steunen en te zuchten, alsof het zwaar vergif was. Daarna wierp hij een gemene blik op zoon Teun en riep zijn erfgenaam en opvolger toe: -Lelijke sufferd, gebraden eend, dit is de verkeerde, de goeie!

Op dit gezegde stoven alle vier Trommen op en begonnen verward door elkaar te spreken. Ik begreep dat een zekere Professor Lewis Crabtree er wat mee te maken had. -Gauw, snel, beet Trom Teun toe, -bel professor Crabtree!

In de gang hing de telefoon en binnen een paar seconden hing aan de telefoon Teun Trom die een nummer draaide en vervolgens hard in het instrument begon te roepen: -Professor Lewis Crabtree? Please, don't eat the cake . . don't eat . . . don't eat!

-Hij waster nog niet an begonne, deelde Teun daarop zijn verwilderde vader mee.

Wij begrepen er nog niets van. Al kerstkransen kauwende zagen wij verbaasd toe, totdat eindelijk na de felste emoties ma Trom het woord nam en ons het verhaal vertelde. Het kwam hierop neer, dat Professor Lewis Crabtree, die een Hollandse huishoudster had, die hem kerstkransen had leren eten, de jaarlijkse lekkernij bij de Dutch Bakery Trom and Son had besteld. Dit feit had pa Trom op het originele idee gebracht, om die spotvogel van een Arie Dof eens te verrassen, door hem een kerstkrans te sturen; maar dan geen echte, doch een waarin de amandelen waren vervangen door aardappelen: inplaats van amandelspijs hadden de Troms de krans gevuld met aardappelpuree, waarvan aan de buitenkant niets te zien was. Vader en zoon hadden in de bakkerij gebulderd van de voorpret. Zoon Trom had van louter vrolijkheid zijn bakkersmuts in de lucht gegooid en "joe-hoe" geroepen. Daarna had Teun Trom op de avond van 24 December — het was de avond vóór Kerstfeest! — de kerstkransen bezorgd bij Professor Lewis Crabtree en Mister Arie Dof. Hij had ze alleen maar verwisseld . . .

Dat was prachtig! De leden van de familie Dof konden niet hard lachen, want hun monden waren nog vol kerstkrans, maar het was hun aan te zien, dat zij dubbel genoten.

-O, daarom lustten jullie er geen stukje van! constateerde Katrien snugger. Op haar welbekende manier begon ze te schokken en te snikken van onbegrensde pret; de tranen biggelden langs haar wangen, en een van de jongens moest een glas water halen, om moeder de vrouw weer tot bedaren te brengen.

-Foei, zei ze, -is me dat lachen!

Om hen wat op te monteren, nodigde Katrien de hele familie Trom uit om te blijven eten: echt turkeydinner!

Nu, dat sloegen de Trommen niet af. Onder het genot van de turkey klaarde de stemming van het zo zwaar beproefde bakkersgezin zichtbaar op. Onze vrolijkheid werkte blijkbaar aanstekelijk.

Tweemaal moest de maaltijd onderbroken worden, omdat een deel der aanzittenden een lachstuip kreeg en zich verslikte; de eerste keer, toen vader Trom de turkey prees en mij meedeelde, dat hij veel meer hield van vlees dan van zoetigheid; en daarna, toen Teun aan zijn vader vroeg, wie vannacht vroeg zou moeten opstaan om een nieuwe kerstkrans voor Professor Crabtree te maken.

-Jullie kunnen wel wat aardappelen van ons lenen, zei Katrien toen, waarop ze opnieuw bijna bezwijmde van het lachen.

Ook verder hebben we een prachtige Kerstfeest gehad. Aan het eind van de dag op onze slaapkamer zei ik tegen Katrien: -Het was een mooie dag, en we hebben er heel wat afgelachen.

-Zeg dat wel, antwoordde Katrien, het was een vrolijk Kerstfeest. -Tenslotte, zo voegde ze er peinzend aan toe, -tenslotte is Kerstfeest toch echt féést. Als een christen dan niet vrolijk is, wanneer is hij het dan wél? . . .

P.S. Arie en Katrien en hun hele gezin wensen al hun vele vrienden een MERRY Christmas, een VROLIJK feest! *ARIE*

CLASSIFIED ADS

Pay your advertisement when you send it in. See our standard-rates below:

Birth-announcements	$ 2.50
Engagement-announcements	$ 2.50
Marriage and anniversaries	$ 3.50
Notifications of death	$ 3.50

"For Sale" and "Want" advertisements up to 40 words $ 2.00. Every word more 5¢. For "letters under number" $ 0.50 extra.

Send your payment together with your ad to:

Calvinist-Contact
Box 312, Station B,
Hamilton, Ont.

Engaged:

ALICE H. VELDHUIS
to
JERRY DE GRAAF

on December 9th.

R.R. # 1, Mt. Pleasant, Ont.

Zo de Here wil en zij leven hopen onze geliefde ouders

BERNARD TEN PAS
en
HANNA GEERTRUIDA TEN PAS—TE WINKEL

op 20 December a.s. hun 25-jarige echtvereniging te herdenken.

Dat de Here hen nog lang voor elkaar en voor ons moge sparen is de wens van hun dankbare kinderen.

Hank & Agnes.
Al & Mary.
Teresa & Klaas.
Wilma.
Diane.
Benny.

Het bestuur van het S.E. District van Chr. Ref. Ladies Societies, betuigt hiermee haar hartelijke deelneming aan de fam. G. Van Geest, bij het overlijden van hun geliefde vrouw en moeder

Mrs. CORRIE VAN GEEST,

ons trouw en zeer geacht mede-bestuurslid, op 1 Dec. 1960.

In haar leven heeft ze mogen getuigen van Hem in Wien ze geloofde en in Wien ze is gestorven. We blijven dankbaar aan haar denken.

Trooste de Here haar diepbedroefde man en kinderen en wij bidden dat Hij hen nabij wil zijn in hun verdere leven.

Het bestuur.

---

125 Acre Dairy Farm

Groot houten huis met badkamer, furnace, 5 slaapkamers. Beste barn, silo, gemengd vee, hooi, graan, machinerie, bulkcooler en melkcontract. Dicht bij Smithville. Vraagprijs $ 32,000, met $ 10,000 down.

JACK BYLSMA
REAL ESTATE
1607 King St. East, Hamilton, Ont.
Bel LI 9-3894.

P.S. We hebben meer farms met melk contract.

For Sale:

SMALL CONTRACTING FIRM IN WESTERN ONTARIO

Equipment and 1959 truck. Full Yellow page covering. Steady Commercial and Industrial customers. Lucrative Swimmingpool dealership included. Interested party must know brick-, block- and concrete work, besides being a qualified carpenter. As the present Contractors name will be involved, these are conditions of the sale. Write box 1331, % Calvinist-Contact, P.O. Box 312, Stat. B, Hamilton, Ont.

FARM FOR SALE

One hundred acres in Oxford County, Township of West Zona. Good land and buildings, fall ploughing all done. Two thousand dollars down payment. Owner will carry mortgage, immediate possession. Apply: George Tolten, Box 24, Embro, Ont. Phone 110.

Uw zenuwen verzwakt?

Moe, luisteloos, humeurig, angstig, kouwelijk, onredelijk, vervelend, huilbuien, nare dromen, is alles verkeerd, ziet ge nergens licht, levensmoe??

Gezien onze 35-jarige ervaring mogen we U volledige genezing garanderen als U een goede kuur neemt met onze vanouds bekende onschad. kruiden. Ziet onze attesten!

Voor Canada uitsluitend volle kuren (9 mnd.) à $ 15.00 bij vooruitbetaling.

Meldt Uw ziekte en klachten aan

Kruidenhuis "FLORA"
Westersingel 40, Groningen, Ned.

Gun uzelf een abonnement op het bekende weekblad

Goede artikelen en een mooi vervolgverhaal. Geïllustreerd met typisch Hollandse foto's. Een jaarabonnement kost slechts $ 2.20. Opgave aan Uw boekhandelaar of rechtstreeks aan het administratie-adres:

v. d. Valk Boumanlaan 61, Woerden - Holland

Literair Antiquiteit

Bod gevraagd voor

De verzamelde Werken van JACOB CATS.

In goede staat, geheel in leer geb., met honderden platen. Afmetingen 39 x 25 x 11 c.m. Uitgegeven bij JAN JACOBSZ SCHIPPER in 1655.

Brieven onder no. 1332, % Calvinist-Contact, P.O. Box 312, Station B, Hamilton, Ont.

Koja Trading Company Ltd.

(EVERT KOK)

en haar wederverkopers wensen U

GOEDE KERSTDAGEN

en een

GELUKKIG NIEUWJAAR

1894-1896 Jane St.
Weston, Ont.
Phone CH 4-4524

van Wijk

Een Gelukkig Kerstfeest
en
een Voorspoedig 1961
worden U toegewenst door

Simon De Groot's Meat Products

1040 WESTON RD. - TORONTO - 481 CHURCH ST
RO 6-2922 WA 3-5600

B-O-E-K-E-N

bezorgen U GEZELLIGE KERSTDAGEN

Onze voorraad was erg geslonken maar wij hebben gezorgd dat wij nieuwe zendingen net op tijd kregen, zodat wij U ook op het laatste nippertje niet behoeven teleur te stellen.

Chr. Book and Magazine Centre

Anton Lammers, 36 Longwood Rd. N., Hamilton, Ont.
Phone JA 2-1234

TRADE YOUR DAIRY FARM

voor een prima 12 acres fruitfarm. Met alle machines, prima modern huis en gelegen aan River Road, Niagara Township. Contact:

Medard Verdegem
REAL ESTATE
3 Benson Dr., St. Catharines, Ont.
Ph. WE 4-1948

HOLLAND STORE

2542 Weston Rd., WESTON
Tel. CH 6-2585

Voor

vis

Schoongemaakte zoute haring, Zuire haring, Paling, Bokking.

WILT U VOOR KERSTMIS UW

HUISORGEL

IN PRIMA CONDITIE HEBBEN?

Wij repareren en stemmen uw instrument onder volle garantie. Tevens een paar orgels te koop. Vraagt vrijblijvend inlichtingen.

LLOYD ELSINGA
129 LOCKE ST. S., HAMILTON Phone JA 9-6146

Wegens ouderdom der eigenaar

Goede Dairyfarm met Melkcontract te koop

De farm is gelegen aan goede hoofdweg af highway # 3 en slechts 1½ mijl van Stevensville. Er is city water aan de farm. 100 acres best land, en de eigenaar huurt ook 100 acres voor $ 1.— per acre per jaar. Deze huur kan worden overgenomen voor onbeperkte tijd.

Er is een reeds jaren bestaand melkcontract met goede dairy. De gemiddelde melkcheque bedraagt ruim $ 500.— per maand. Het huis bestaat uit huiskamer, eetkamer, ruime keuken, 4 slaapkamers en mooie badkamer, is schoon en goed onderhouden. Er zijn 2 barns, kippen- en varkensschuren, garage en andere bijgebouwen. Deze gebouwen zijn goed, doch reeds jaren oud. Prima silo. 30 stuks best vee, bestaande uit: 19 melkkoeien, 7 heifers, waarvan enige dragend, en 4 kalveren. Machinerie als volgt: 1 prima tractor, 1 oude tractor, 2 manure spreaders, 1 hayloader, 1 binder, 1 2-furrow plow, 1 3-furrow plow, 1 seeddrill 15 rows new, 1 7-ft. power mower, 1 roller, 1 9-ft. disc, 1 3-section springtooth harrow, 1 6-section drag harrow, 1 rubber-tired wagon, 1 steelwheel wagon, 1 7-ft. side delivery rake, 1 dump rake, 1 2-unit milking machine, 1 10-cans milkcooler, 14 milk cans en vele kleinere gereedschappen. Grote voorraad hooi en stro. Er is reeds 27 acres gezaaid met tarwe.

Prijs $ 32.000.—. Gevraagd downpayment $ 9.000.—. Er is $ 23.000.— hypotheek beschikbaar à 6% en de maandelijkse afbetalingen zijn slechts $ 200.— per maand, rente en aflossing inbegrepen. Voor verdere inlichtingen:

K. KRAAY, Real-Estate Broker
Kantoor 15 King Street, Tel. MU 5-4245
Huis adres 2 Juliana Crescent.
ST. CATHARINES, ONT. Tel. WE 4-1813

Kerknieuws

CHR. REF. CHURCH

Beroepen te Telkwa-Smithers, B.O., J. Rook te Bellflower, Calif.

te New Westminster, B.C. (als home missionary voor Prince George, B.C.) J. van Harmelen te Oshawa, Ont.

Aangenomen naar Sarnia I, C. Wm. Flietstra te Spring Lake, Mich.;

naar Jarvis, A. Haalboom, Home Missionary te Truro, N.S.

Bedankt voor Burdett, Alta., J. Riemersma te Bigelow, Minn.

Bedankt voor Ottawa, Ont. A. De Jager te Brockville, Ont.

Beroepen te Chatham, Ont. A. De Jager te Brockville, Ont.

TOESTAND PREDIKANTEN VERBETERD

Naar wij vernemen is in de toestand van de beide predikanten, Dr. L. Praamsma en Dr. P. G. Schrotenboer een verbetering ingetreden. Het levensgevaar schijnt nu geweken te zijn, al was hun toestand waarschijnlijk ernstiger dan aanvankelijk werd vermoed.

Het zal echter nog geruime tijd duren eer Dr. Praamsma naar zijn huis zal kunnen worden vervoerd. Hij wordt nog steeds in het ziekenhuis te Strathroy verpleegd.

Dr. Schrotenboer zal waarschijnlijk in de loop van deze week naar huis mogen terugkeren. Meende men aanvankelijk, dat hij alleen een kaakfractuur had opgelopen, later bleek, dat hij tevens een schedelbasisfractuur en een hersenschudding had. Bovendien bestond gevaar dat bloed zou stolten in zijn hoofd, hetgeen zijn toestand zelfs zorgelijk heeft gemaakt. De laatste berichten waren echter zeer moedgevend.

Beide predikanten waren op 1 December j.l. op weg naar een vergadering in Grand Rapids, Mich., toen zij in de omgeving van Strathroy, Ont. in een sneeuwstorm kwamen. Het uitzicht was slecht en de weg glad. Op een gegeven moment slipte hun auto en kwam in botsing met een olietruck, die van tegenovergestelde richting naderde. Beiden werden uit de auto geslingerd en zijn in allerijl naar het ziekenhuis in Strathroy vervoerd. Ook de chauffeur van de truck liep verwondingen op, welke echter niet ernstig bleken te zijn.

Beide predikanten zijn prominente figuren in de Chr. Ref. Church en j.l. Zondag is in verscheidene kerken voor hun herstel gebeden.

EAST CANADA CONFERENCE CHR. REF. CHURCH

Op 3 December j.l. werd in de Second Toronto Christian Reformed Church aan de Albion Road in Rexdale, Ont. de East Canada Conference voortgezet, aangezien in de vorige bijeenkomst de agenda niet afgewerkt kon worden.

Ook ditmaal stond de vergadering onder leiding van de Rev. A. Persenaire van Dundas, Ont. Aangezien sommigen van de afgevaardigden op deze vergadering niet aanwezig konden zijn, werd bij motie besloten aan de verschillende Classes te vragen zowel primus als secundus afgevaardigden te benoemen.

Men besloot dat officieel deze bijeenkomsten genoemd zullen worden Eastern Interclassical Conference of the Christian Reformed Church.

Bij de bespreking van de gedragslijn van de conferentie kwam opnieuw duidelijk aan het licht, dat men voorzichtigheid wil betrachten bij het nemen van besluiten. Men wil geen autoriteit aan de Conference toekennen, doch deze alleen laten in handen van de classes. Alle besluiten zouden daarom het karakter moeten dragen van voorstellen aan de classes.

Ten aanzien van het Canadian Relief Fund was de gedachte, dat dit fonds prachtig werk heeft gedaan ten tijde van de grote invloed van immigranten, doch dat dit fonds momenteel in feite zijn taak heeft vervuld. Er werd een commissie benoemd, die in overleg van de Ontario Deacons Conference aan de volgende conferentie advies zal uitbrengen.

Een levendige gedachtenwisseling ontstond ten aanzien van de evangelisatie-lectuur. Het algemeen gevoelen was, dat onze kerken lectuur nodig hebben, die speciaal op Canada is ingesteld, waarbij niet alleen gedacht moet worden aan de boodschap naar buiten, doch waarbij tevens rekening moet worden gehouden met het feit, dat eigen kerkleden nog tot practisch evangeliseren moeten worden opgeleid.

Dergelijke lectuur blijkt momenteel niet voorhanden te zijn, temeer waar de twee hier verschenen bladen "Vision" en "Het Antwoord" wegens gebrek aan belangstelling moesten worden opgeheven.

De conference heeft zich vooralsnog beperkt tot de suggestie aan de classes dat een studie-commissie voor evangelisatie in het leven zal worden geroepen, terwijl classis Eastern Ontario zich tot de andere classes zal wenden inzake het nog lopende tekort op "Het Antwoord".

In de vorige vergadering was een commissie benoemd, die een schrijven zou voorbereiden gericht aan de Overheid inzake de Doodstraf. In deze vergadering bracht deze commissie rapport uit bij monde van de Rev. J. Vriend van Simcoe. Bij dit rapport was tevens een concept gevoegd van zulk een schrijven. Dit schrijven vond algemene instemming en waardering.

Young People's Activities

SIMCOE LEAGUE

The Fall Rally of the "Simcoe League" of the Young Calvinist Federation was held on Friday evening, Nov. 25 in the Toronto First Christian Reformed Church, the young people of this church being our host. The program commenced with an organ prelude by Miss Ena Smit. Ralph Pypker then lead us in community singing; the singing of the Federation song followed. After opening prayer our chairman, Wietze Luinstra read from Ephesians 5 the first 16 verses. A hearty welcome was extended to everyone present by the same. We were then presented with a duet — Ralph Pypker playing the trumpet and Ena Smit at the organ. Our soloist Winnifred Horlings could not be with us, however her contribution had been tape recorded previously and so we were able to hear her voice.

Our speaker for this Rally was Dr. P. G. Schrotenboer, who addressed us on the topic "Decade of Decision". He pointed out that people, and especially young people are required to make many decisions and he mentioned several practical, everyday examples. Many of us have to confront ourselves with the question, "Are we going to decide for Christ?" Before reaching decisions we have to ask, "Is it in accordance with the infallible Word of God?" The determining factor should be — what did Jesus do. We as children of light have to wake up and walk; Christians cannot be dormant. Finally the speaker impressed upon us the difficulty of the Christian's struggle, but a strong faith will help to meet the challenge. Our closing hymn was "Stand Up, Stand Up For Jesus" and Rev. Schrotenboer closed with prayer. The singing of "O Canada" and "The Queen" terminated this part of the Rally. The Young People of the Toronto I Church invited us for coffee afterwards, and after a very inspirational Rally everyone went home with renewed zeal and a strengthened faith.

Philip Stel.

LEADERS CONFERENCE

On Saturday, November 5th the Niagara Falls Young People were host to a large number of leaders and their friends for our Fall Conference.

The highlight of the afternoon session was the address delivered by Rev. Ehlers of the Mount Hamilton Christian Reformed Church on the subject, "Practical Society Programming".

The speaker pointed out to us, that we should remember that we are Christian Young People, that we must be stewards for Christ. We are actually builders of the Church. This starts right in our society life. Now is the time when we must study and strife to become stronger builders.

A group discussion followed, from which many questions were asked and answered such as: 'Should we have an older person leading the society meetings, or a member of it?' 'How can we promote a desire for home study before coming to society?' 'Should we invite young people of other denominations to our societies?'

At 6 o'clock we had a banquet in the church basement. A delicious dinner was served by the Niagara Falls young women. The toastmaster was Mr. Tony Ten Kate.

The evening session was led by our league president Peter Borgdorff who opened in prayer, and read from Scripture Romans 12. A musical selection was given by two Neuman boys.

Martin Boomsma then presented his well prepared essay on "Society Research". This was more or less a report of what goes on at different societies in our league.

A somewhat different discussion followed, which turned out very good. Questions were asked by the president, and anyone present could give his or her opinion. An organ solo was then given by the organist, and after the singing of another hymn Peter Borgdorff closed with us in prayer. C. W.

Een Kerstgeschenk voor Annemarie

Kort verhaal door Tini van Ameyde

"Als ik zo'n dochter had," zegt John, "dan legde ik haar in de watten of gaf haar tot haar 21ste jaar een chaperon! Annemarie is een kind om zo rauw in te bijten en bovendien nog lang niet dom. En dat zwerft maar avonden rond met de een of andere briljantine-knul in een car.... Vandaag of morgen komen er ongelukken van, let op! Dan mag jij raden, wie hier huilend zijn beklag komt doen...."

Met een grimmige frons tussen zijn ogen, frommelt hij het vel papier, waarop hij heeft zitten cijferen, in elkaar en mikt het naast de prullenmand. Zijn vrouw raapt het projectiel onverstoord op en deponeert het ter bestemder plaatse. "Hoe kom je daar nu ineens bij?"

"Wel" bast John, "dat zal ik je gauw uit de doeken doen, ik zat er op kantoor al de hele dag aan te denken. Gisteravond, toen ik van de vergadering kwam — het was tegen twaalven — zag ik haar oversteken bij de stoplichten in Third Street met die zwarte vent, een zoon van Thompson.... ach je weet wel, hij heeft een grote drugstore. Nou, is dat een tijd voor een kind, dat nog naar school gaat? En wat is die Thompson voor een type? Hij komt in geen kerk of kluis. Ben lijkt wel stapel, dat hij niet meer op zijn dochter toekijkt!"

"Ben is, voor jouw informatie, te druk," zegt Martha kalm. "Hij heeft succes geproefd en dat maakt hem zo begerig naar meer, dat hij nergens anders aandacht voor heeft dan voor zijn zaken. Mensen bestaan voor hem slechts als dingen, waaraan hij een polis kwijt kan...."

"Alright, Ben is op en top een zakenman, dat is misschien een soort excuus voor hem. Maar Ireen? Heeft zij dan niet in de gaten, dat het zo met Annemarie de verkeerde kant uitgaat? Ik heb er een gruwelijke hekel aan om me met dergelijke kwesties te bemoeien, maar we zijn niet verantwoord als we langer zwijgen. Wat denk jij?"

Hulpzoekend kijkt hij naar zijn vrouw, die zich intussen bovenop zijn bureau genesteld heeft.

"I denk allang niet meer!" zegt Martha laconiek. "Ik heb het er met Ireen over gehad, van de week nog. De resultaten zijn gauw opgesomd, geliefde, ik ben ouderwets en stijf en zie de situatie veel te duister in, omdat ik zelf geen dochter heb, voilà! En verder ging ze na een paar minuten over op een veel belangrijker onderwerp: haar nieuwe kapsel!"

Martha's gezicht vertrekt guitig. Ze tipt met een overdreven elegant gebaar aan haar blonde haar en kweelt: "E-e-e-e-nig, vind je niet, Mart? Ik heb er gelijk deze hoed bij gekocht, echt het láátste!"

Met afschuw vervolgt ze:

"'t Was notabene zo'n pothoed met een hersenschudding, maar ik moet eerlijk zeggen, hij stond haar goed!"

John schiet in een daverende lach. "Gelukkig, dat je nog zo eerlijk bent. Ik begon net te denken, dat je wel eens jaloers kon wezen!"

"Jaloers?" zegt Martha nadenkend. "Op haar garderobe en haar mooi huis misschien, welke echte vrouw zou dat niet zijn? Maar zeker niet op haarzelf. De manier, waarop zij leeft, zou me met 14 dagen in een zenuwinrichting doen belanden! Overdag een drukke baan, 's avonds een club hier, een party daar, of een huis vol mensen. Nee, merci! Wedden, dat ze in vijf jaar geen behoorlijk boek gelezen heeft."

Zuchtend haalt John zijn paperassen weer naar zich toe. "Arme Annemarie! Ik hoorde van Ben, dat hij haar op Kerstmis een hi-fi voor haar kamer wil geven. Nou, lust je nog peultjes? Het was beter, dat hij haar een handtasje gaf en een gezellig thuis, want wat ze nu heeft lijkt verdraaid veel op een kosthuis...."

"Vrijdagavond zie je Ben toch weer," sust Martha en strijkt de rimpels uit zijn voorhoofd, "probeer dan om ook hem met een zacht lijntje aan het verstand te brengen, dat hij verantwoordelijk is voor een charmante teen-ager."

❧

In de loop van de avond is het gaan vriezen. De highway is hier en daar spiegelglad. Cars rijden langzamer dan gewoonlijk uit respect voor de onbetrouwbaarheid van het wegdek.

Strak turen Annemarie's ogen door de voorruit, haar fris gezichtje staat verveeld. Ze wil naar huis — en zo gauw mogelijk. Dit is de laatste maal, dat ze met Ernie uitgaat, ze vindt er niets meer aan. Wat begon als een vlotte vriendschap is nu een kleverige flirtpartij geworden. Ja, ze was gevleid geweest die eerste maal, toen de knappe Ernie, broer van een klasgenootje, haar vroeg voor een "date". Leuk was het.... ze mocht hem graag en voelde zich tot hem aangetrokken. Hij was zo sportief en het populaire middelpunt van een clubje van enkele-jaren-oudere jongelui, die doorlopend de een of andere party op touw zetten. Ook wel parties, die ze in haar hart niet waarderen kon. Zoals vanavond.... ze had Ernie gevraagd om vroeger weg te gaan.

Even kijkt ze op haar horloge, al weer twaalf uur.... Gelukkig, het is nog maar een minuut of tien en morgen is het Zaterdag, kan ze fijn uitslapen! Ze draait de radio wat harder, de volle stem van Judy Garland zingt "Somewhere over de rainbow".

Ze luistert met aandacht en kijkt dan met een plotselinge weemoed nar het gezicht van de donkere jongen naast haar. Goodbye Ernie, het was allemaal een vergissing... ik ben alleen aan de buitenkant jouw type. Van binnen ben ik nog steeds Annemarie Derksen, die huilde om Anne Frank en elke avond een gebedje zei tot de Vader boven de sterren....

❧

"If happy little bluebirds fly beyond the rainbow, why can't I?" klaagt Judy en tegelijk maakt de wagen een onverwachte zwaai. Ernie rijdt de laan naar een vaag opdoemende boerderij in. Hij stopt en slaat zonder een woord te zeggen beide armen om het meisje heen.

"Rijd door, Ernie, ik wil naar huis!" Annemarie duwt met beide handen tegen zijn leren jacket. De jongen lacht.... hij vindt het vermakelijk, als zijn kleine kat boos wordt. Dat maakt het spel nog spannender. Annemarie is dol op hem, dat weet hij zeker, ook al hield ze zich — naar zijn zin — nog teveel op een afstand. Maar daar zal verandering in komen!

Hij pakt haar handen in een stevige greep en drukt haar ruw neer op de bank. Zijn gezicht is nu vlak boven het meisjesgezicht en triomfantelijk drukt hij zijn mond op haar lippen, in haar warme hals.... Bloed bonst in zijn slapen. In hem is nog maar één gedachte.... je bent van mij, Annemarie! Even later krijgt hij twee striemende klappen op zijn wang en valt ontnuchterd op zijn plaats.

"I zei: ik wil naar huis!" zegt Annemarie koud. "Dit is de laatste maal, Ernie, ik ga niet meer met je uit. Voor zulke grapjes moet je voortaan maar een ander opzoeken, ik pas ervoor!"

Heel recht en stil zit de jongen naast haar. Als hij zich eindelijk naar haar toewendt, is er iets in zijn ogen, dat op een vreemde manier medelijden in haar opwekt. Grof zegt hij: "Alright.... verbeeld je niet, dat ik om jou verlegen zit! Maar dit wil ik je wel zeggen, je bent zelf ook zo'n beste niet, al hang je nu nòg zo de heilige uit! Bah, ik word ziek van jouw christelijk gedoe!"

Met een woeste ruk start hij de wagen, keert en rijdt de highway op. Zijn gekwetstheid en woede maken hem onvoorzichtig, hij neemt de bocht veel te wijd. Van de andere kant nadert een grote truck, die gierend probeert te remmen. Het doordringende geluid van slippende banden, een klap, gekraak, gesplinter en dan stilte....

Het is de dag voor Kerstmis, als Ben Derksen, ten einde raad, bij zijn broer komt om te praten over Annemarie. Vier weken geleden is nu het ongeluk op die vreselijke avond, toen hij — wat een bittere ironie! — aan John beloofde om zijn dochter beter in het oog te houden.

Hij voelt zich oud en uitgemergeld, als hij voor John's huis uit de car stapt. Heeft hij nog wel een dochter? Wat hij al niet te laat met zijn goede voornemens? Eerst was er de overweldigende dankbaarheid, dat Annemarie, zo zwaar gewond, mocht blijven leven, terwijl de jongen, die bij haar was, zijn onvoorzichtigheid met de dood moest bekopen. Maar toen de dagen zich aaneenrijgden en zij lichamelijk al weer een eind op weg was naar herstel, bleek dat er nog een andere schade was, onzichtbaar en misschien onherstelbaar.

Hij ziet haar voor zich in het hospitaalbed, haar gezichtje onder het verband smal en wit. Elke dag is hij bij haar geweest, eerst toen ze bewusteloos was, later toen ze door de dokters buiten gevaar verklaard was en met de veerkracht van de jeugd herstelde. Maar bij elk bezoek van Ireen of hem zei ze niet anders dan een paar onpersoonlijke beleefdheden en met een toenemende ongerustheid stelde hij vast, dat hun bezoek haar volkomen onverschillig liet.

Wanneer hij dit alles aan John en Martha verteld heeft, veegt hij zich met een trillende hand over het haar en wacht. Het blijft lange tijd stil in de kamer. De drie mensen denken, allen op hun eigen wijze, aan het meisje in het ziekenhuis. Dan zegt Martha aarzelend: "Heeft ze ooit gesproken over die jongen.... of over wat er gebeurde voor het ongeluk?"

Ben haalt vermoeid de schouders op. "Geen woord. Ze stopten hooguit vijf minuten naast de highway, dat is alles, wat ik weet. Soms denk ik, dat ze van die Ernie werkelijk hield en dat.... wel, dat ze daarom nu zo apathisch is. Maar haar vriendin vertelde me juist de dag ervoor van haar gehoord te hebben, dat ze de vriendschap wilde afbreken. Ze had er genoeg van, zei ze dus...." Hij breidt zijn handen uit, hij is aan het einde van de weg.

Langzaam zegt John: "Goed, laten we aannemen, dat dit waar is..., maar ze is toch in elk geval heel diep geschokt door zijn dood. Je moet je even in haar plaats stellen, verschrikkelijk.... Bovendien is het zoals Mart zegt: je weet niet, wat er allemaal van tevoren is gebeurd. Wat Annemarie nodig heeft, is iemand, die voor 100% naast haar staat en die ze vertrouwt. Dan spreekt ze zich straks wel uit, geloof me. Ze was altijd een echt vaderskindje, dus jij maakt de beste kansen. Enne.... broeder, je kunt dit niet op eigen houtje. Je weet de weg!"

❧

Die avond loopt Ben door de helderwitte gang van het enorme hospitaal met een stuntelig pakje in zijn handen en een stuntelig gebed in zijn hart. Hij weet niets anders meer, dan dat hij zijn enig kind, van wie hij genoeg houdt om de wereld aan haar voeten te leggen, op een schandelijke manier in de steek gelaten heeft. Zij groeide naar de volwassenheid, geheel alleen. Maar misschien is het voor Ireen en hem nog niet te laat om haar terug te winnen.

Als hij binnenkomt, went ze het gezicht naar hem toe en zegt toonloos Hello. Hij trekt een stoel naast haar bed en kust haar voorzichtig. Met dezelfde klankloze stem vertelt Annemarie, hoe juist een uur tevoren een groot koor in het hospitaal kerstliederen gezongen heeft. Op zijn vraag of ze ervan genoten heeft, haalt ze de schouders op. Ben voelt zich warm worden van wanhoop: hoe breekt hij door deze muur heen?

Hij neemt de kleine hand, die willoos op het laken ligt, tussen zijn sterke handen. "Luister Annemarie..., ik weet niet wat het is, dat je zo ongelukkig maakt, ik kan slechts raden. Het was een vreselijke ervaring voor je en het is heel erg, dat Ernie het slachtoffer werd, maar je moet jezelf niet kwellen door er steeds aan te blijven denken. Jij kon er niets aan doen, het was een ongeluk!"

Het gezicht van het meisje vertrekt als in pijn. Haar ogen krijgen zo'n hopeloze uitdrukking, dat bij Ben de druppels op het voorhoofd komen. Dringend zegt hij, zich over haar heen buigend: "Wat is het dan, lieverd? Zeg het maar tegen die ouwe trouwe pater van je...."

Bij het afgezaagde grapje legt Annemarie een hand over haar ogen en huilt zonder geluid. Na een poos, waarin Ben roerloos wacht, fluistert ze moeilijk: "Het was wel mijn schuld, Pappie.... Ik had er plezier in om hem het hoofd op hol te brengen, maar toen hij die avond te ver wou gaan, sloeg ik hem in 't gezicht. Zij zei, dat hij ziek werd van mijn christelijk gedoe. Toen we de highway weer opreden, was hij woedend op me.... en daardoor gebeurde het...."

Een moment is Ben volkomen van zijn stuk gebracht door deze onverwachte bekentenis. Van alles had hij zich in het hoofd gehaald, maar dit niet. Dan doorstroomt hem een gevoel van innig medelijden: arme Annemieke, daarmee heeft ze al die dagen rondgetobd in haar eentje! Tegelijk is hij zo blij en opgelucht, dat hij wel op zijn tenen door de kamer kan walsen. Want ze is, God mag weten hoe, bewaard en ze heeft hem Pappie genoemd, zoals vroeger, toen ze een klein meisje was.

Ja, zoals vroeger! Hij is weer op zijn basis teruggekeerd, alleen wordt het nu moeilijker, want hij kan niet alleen meer met haar omgaan als vader en dochter. Heel scherp ziet hij, dat — waar hij eens meende te kunnen volstaan met dure geschenken en achteloze aandacht, die hij zo tussen de bedrijven door voor haar over had — nu van hem gevraagd wordt, dat hij zichzelf geeft. Slechts eerlijkheid kan Annemarie helpen, want haar schuld, als hier sprake van schuld is, is de zijne!

De volgende minuten behoren tot de zwaarste van zijn leven, het valt niet mee om je eigen dochter te bekennen, dat je gefaald hebt als vader! Vooral niet als je voor de rest een succesvolle immigrant en keiharde zakenman bent, tegen wie vele mensen benijdend opzien....

❧

Het meisje ligt met toenemende verbazing naar hem te luisteren en zegt dan afwerend: "Hou op, Dad, je bent toch altijd lief voor me!"

"Jawel," zegt Ben, "maar dát is niet genoeg. Ik had geen tijd meer om thuis te zijn en me voor jouw vrienden en jouw zaken te interesseren. Als er dus schuld is hier, dan komt die voor een groot gedeelte op mijn rekening en op die van anderen, zie je wel? Je bent niet meer alleen. Maar laten we ons daar niet op blind staren, Annemieke, want dan komen we er niet meer uit. Je weet toch wel, dat er voor elke schuld vergeving is?"

Het meisje knikt aarzelend. "Maar als je het niet meer kan goedmaken, Dad? Ernie had gelijk: ik was schijnheilig...." Tranen glijden stil langs haar gezicht in het kussen.

"Kind," zegt Ben ferm, en hij zal later nooit weten waar hij plotseling de woorden vandaan haalt, want over zulke dingen praat hij slecht — "onze Here Jezus kwam op aarde voor mensen zoals jij en ik, klungelaars, die het hopeloos verknoeid hebben en het niet meer kunnen goedmaken. Zelfs een moordenaar liet Hij niet in de kou staan.... denk daar aan!"

"Kijk...." hij herinnert zich opeens het bultige pakje en reikt achter zich, "dat is voor jou, omdat je nu met de feestdagen in het hospitaal bent." Hij droogt onhandig de tranen van zijn dochter en helpt haar het zilverwit opgemaakte miniatuur-Kerstboompje uitpakken. Behoedzaam zet hij het naast haar bed.

Even flitst de gedachte door hem heen, dat dit geschenk heel wat minder kost dan de hi-fi, die hij van plan was te kopen. Maar wat geld niet doen kon, dan kon zijn liefde voor Annemarie, die nu met glanzende ogen zegt: "Ach, wat schattig.... Dad, you are the greatest!"

KERK EN STAAT

in verband met de echtscheiding

Evenals de kerk heeft ook de staat een standpunt in te nemen inzake de echtscheiding. Waar het de taak van de overheid is orde en recht in de maatschappij te handhaven, heeft zij een eigen verantwoordelijkheid zowel in verband met de huwelijkssluiting als wel met de echtscheiding. We hebben eerder reeds aangetoond, dat de staatstaak verschilt ten aanzien van beide. In geval van een huwelijk geeft de overheid op bepaalde voorwaarden haar sanctie en bescherming aan een verbintenis die twee mensen vrijwillig aangaan. In geval van een echtscheiding geeft de overheid haar toestemming het eens gesloten verbond als niet meer van kracht te beschouwen aan beide partijen.

Deze toestemming van overheidswege is nu echter meer dan een acte van registratie door de burgerlijke stand. Het huwelijk is ook voor de overheid in wezen onontbindbaar en de toestemming van de overheid kan dus nooit zonder meer een vrijwillig besluit van de beide echtgenoten sanctioneren. De overheid dient het als haar taak te beschouwen het huwelijk te beschermen en in stand te houden. Wij als Calvinisten zien het zo, dat de overheid deze taak van Godswege opgelegd is.

Maar ook de overheid heeft rekening te houden met de "hardigheid der harten" en dit nog sterker dan de kerk. De natie is geen kerk. Het volk is als zodanig geen gemeenschap der heiligen. In de kerk kan men met de kerkelijke vermaning en tucht nog veel beginnen. Maar de overheid vindt lang niet altijd een gunstig klimaat bij haar onderdanen voor zulk een vermaning en tucht als zij mogelijkerwijze wenselijk zou achten. Daar komt dan nog dit bij, dat de overheid deze zaken moet laten behartigen door een groot corps van ambtenaren, die ook niet geselecteerd kunnen worden naar een bepaalde kerkelijke of levensbeschouwelijke opvatting. De overheid kan in de keuze van haar ambtenaren alleen negatieve (geen communisten) en technische (vakbekwaamheid) vereisten laten gelden. Zo komt het dat haar vermaan een veel beperkter karakter draagt dan dat van de kerk.

Indien we ons dit goed voor de aandacht houden kunnen we nu ook de verhouding van kerk en staat in dit verband nader in ogenschouw nemen. Deze verhouding is wederkerig. Zij geeft antwoord op de vraag, hoe de kerk zich richt naar het doen van de overheid en omgekeerd ook op de vraag hoe de overheid zich richt naar het doen van de kerk.

Allereerst komt dus aan de orde hoe de kerk dient te reageren op het doen van de overheid.

Een oude regel van het kerkrecht zegt: de kerk volgt de staat in civiele aangelegenheden. Indien enigszins mogelijk erkent de staat het juridisch-bindend karakter van overheidsbeslissingen, ook al zijn deze niet altijd tenvolle bevredigend. Toch heeft de kerk ook een eigen verantwoordelijkheid, met name als het over huwelijk en echtscheiding gaat. Onze vaderen hebben op de Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland (Utrecht 1923) daarover enkele belangrijke conclusies geformuleerd en aanvaard. De eerste luidt aldus: "dat aan de kerk het recht toekomt om een zelfstandig oordeel te hebben over de gevallen, waarin naar goddelijk recht alleen echtscheiding geoorloofd is . ."

De kerk mag dus haar zelfstandigheid in het beoordelen van echtscheidingsgronden niet prijs geven. Zij verkondigt niet wat er in het *burgerlijk wetboek* over de molijkheden van echtscheiding gezegd wordt, maar de eis van het *Woord des Heren*. Maar dit wil niet zeggen, dat de overheid aan de kerk toestemming vraagt, om in ieder afzonderlijk geval tot een echtscheidingsbesluit over te gaan. De overheid is ook zelfstandig. Daarom zeiden onze vaderen ook: "dat het echtscheidingsrecht der overheid wel in de regel door de kerk moet geeerbiedigd worden, voor zover dit de rechterlijke gevolgen betreft, maar dat, wanneer dit echtscheidingsrecht geheel met de christelijke grondslagen van het huwelijk breken zou, de kerk uit gehoorzaamheid aan Gods Woord genoodzaakt kan worden om dit echtscheidingsrecht voor haar terrein niet te erkennen." Daarna merken ze echter op dat de kerk hiertoe niet lichtvaardig mag overgaan" met het oog op de ontzettende gevolgen die hieruit voor de samenleving zouden voortvloeien". Stel voor dat de overheid besloot om de huwelijken van alle predikanten als ongeldig te beschouwen, omdat die overheid een coelibaat wilde invoeren voor allen die tot dit ambt geroepen zijn, dan zouden alle kinderen die in predikantsgezinnen na dit besluit geboren zouden worden voor de overheid buitenechtelijke kinderen zijn. Hier zou de kerk dan kunnen besluiten dat zij de overheid niet kan en wenst te volgen. Maar de gevolgen zouden "ontzettend" zijn. Daarom zegt de volgende conclusie "dat voor zover de overheid nog in het algemeen de christelijke grondslagen van het huwelijk handhaaft, de kerk, ook al zou zij oordelen, dat in een bepaald geval geen genoegzame grond voor echtscheiding aanwezig was, zich bij het feit der echtscheiding heeft neer te leggen. "De kerk kent dus een erkenning *de facto*. Zij zal dat ook laten blijken in haar ambtelijke zorg over degenen, die aldus op onvoldoende gronden gescheiden zijn, indien deze tenminste leden der kerk zijn of daarvan leden willen worden. Een tweede huwelijk, toegestaan door de overheid, *kan* voor de kerk een "zondige daad" zijn en waaraan zij "op generlei wijze medewerking heeft te verlenen."

Dit gevoelen werd nader overgenomen in het rapport dat de Gereformeerde oecumenische Synode aanhoorde te Edinburgh in 1953 en dat aan de kerken ter bestudering werd aangeboden. Ik lees daarin nl.: "Daarom zal naar het oordeel van enige leden Uwer commissie de Kerk nooit enige andere uitspraken kunnen doen dan dat zij van de door de Overheid bepaalde echtscheidingsgronden verklaart of deze al of niet bijbels verantwoord zijn."

De kerk zal zich zo lang mogelijk neerleggen bij de besluiten van de overheid, maar mag daarbij haar critische functie niet verzaken.

Nu komt echter de *tweede* vraag. Kan de kerk ook wat doen voor de overheid? Dit klemt met name voor het probleem dat we besproken hebben. De Federale regering van Canada en de provinciale regeringen van de provincies van Canada kennen, met uitzondering van Nova Scotia, alleen de echtbreuk als grond voor de echtscheiding. Volgens een (conservatieve) schatting was het bewijs van echtbreuk in 75 van de 492 echtscheidingen, die de nationale volksvertegenwoordiging voor de provincie van Quebec gedurende haar laatste zitting sanctioneerde, gefingeerd. Don Hanright schrijft er van: "There are two ways to get a divorce in Canada — by proving a real case of adultery or by lying about it." In het laatste geval worden dan weer misdaden bedreven die uitdrukkelijk bij de wet verboden zijn, nl. "collusion" (geheime verstandhouding) en "connivance" (oogluikend toelaten). In het laatste geval wordt de echtbreuk nog gespeeld en zogenaamd ontdekt, in het eerste geval wordt de echtbreuk door de detectieven alleen op papier beschreven.

Hier staat de kerk nu voor een moeilijke dilemma. Zij staat aarzelend tegenover het aanbevelen van meer echtscheidingsgronden en aan de andere kant moet zij onwaarachtigheid en geknoei ook op het terrein van de overheid ten sterkste veroordelen.

Het "Herderlijk Schrijven van de Hervormde Kerk in Nederland" geeft deze "oplossing". Enerzijds: "echtscheiding zal door de Overheid slechts mogen worden toegelaten in die gevallen, waarin de Overheid gebleken zal zijn van een grondige ontwrichting van het huwelijk, tengevolge waarvan de instandhouding voor een of voor beide partijen ondragelijk geoordeeld moet worden". Anderzijds: "De regelen aangaande het vaststellen der feiten en der omstandigheden worden zodanig geformuleerd en toegepast, dat daardoor het gevaar van onredelijke practijken om bewijs te verwerven (in scéne zetten van overspel e.d.) worde voorkomen." (blz. 150, 151).

In het zoëven vermelde rapport aan de oecumenische synode van Edinburgh geeft de kerk zich rekenschap van haar positie in een veranderende wereld. Opgemerkt wordt: "in een samenleving waarin de grote massa niet (meer) in Christus gelooft en niet (meer) voor Gods gebod buigt, blijft wel dat gebod Gods zijn gelding behouden en zal dus ook in de rechtsbedeling de goddelijke huwelijksordinantie zoveel mogelijk benaderd moeten worden. Maar hier zal in veel sterkere mate rekening gehouden moeten worden met het feit, dat hier ontbreekt dat geloof, dat alleen tot het opvolgen van het gebod Gods de kracht verleent en zullen dus echtscheidingen aanvaard dienen te worden, die de Kerk van Jezus Christus als kerk zeker niet voor haar rekening nemen kan." In deze beschouwing komt het verschil tussen overheids- en kerk-verantwoordelijkheid sterk naar voren. Wat nu het genoemde dilemma betreft zegt dit rapport (enigszins inconsequent, als ik het goed zie) *enerzijds*: "zij zal ook een huwelijkswetgeving, waarin de mogelijkheid van echtscheiding in de geest van onze moderne wereld verruimd wordt, met al wat in haar is kunnen tegenstaan", *anderzijds*: "niet minder echter zal zij met ernst hebben te waarschuwen tegen elke willekeur en onwaarachtigheid in de bepaling van de echtscheidingsgronden". (blz. 119, 120).

We komen hier dus terecht bij de onmogelijke figuur van de vierkante cirkel. Enerzijds alleen echtbreuk als grond voor de echtscheiding, anderzijds, geen onwaarachtigheid in het vonnis. De practijk heeft echter zowel in Nederland als in Canada bewezen, dat *echtbreuk alleen* als grond voor de echtscheiding de onwaarachtigheid en het geknoei in de hand werkt.

De huidige situatie in Canada kan eigenlijk niemand bevredigen.

Nu heeft de kerk de taak aan de overheid het Woord Gods te verkondigen. Is er dan een oplossing?

Wij menen van wel.

Wij zijn van mening dat de kerk in een eventueel getuigenis aan de overheid kan wijzen op de heiligheid en onverbrekelijkheid van het huwelijk naar het Woord Gods en anderzijds er haar droefheid over kan uitspreken dat wij leven in een wereld in nood, een nood die naar haar diepste aard van geestelijk karakter is, en die niet heeft nagelaten ook op het huwelijk in het bijzonder en op het sexuele leven in het algemeen een ruineuze invloed uit te oefenen. Dat daarom ook in de crisis die wij doorleven een plaats moet worden gegeven aan de "hardigheid der harten", die op zichzelf weer de crisis illustreert. Dat de kerk niet zal ophouden aan alle harde en verharde harten het Evangelie te prediken en de eis tot bekering te doen uitgaan. Dat de overheid echter onwaarachtigheid in de praxis van het echtscheidingsrecht alleen kan tegengaan, indien zij bereid is ook op andere gronden echtscheiding te verlenen dan die van de echtbreuk. Dat de overheid dit echter alleen voor God verantwoord *kan* doen indien zij van geval tot geval er diep van overtuigd is, dat zij te maken heeft met zulk een huwelijk, waarin de huwelijksverhoudingen grondig bedorven zijn, waarin pogingen tot verzoening en het wekken van wederzijds begrip geen resultaat hebben opgeleverd en waarin het voortduren van het huwelijk als schadelijk en ondragelijk moet worden beschouwd voor een of voor beide partijen en ook voor de eventueel uit het huwelijk geboren kinderen. Alleen op grond van de aanwezigheid en de kracht van elk van **deze drie** overwegingen zal **het echtscheidingsrecht** kunnen worden toegepast. Dat de overheid geadviseerd worde ten einde tot zulk een verantwoorde rechtspraak te kunnen komen zich te laten bijstaan door haar benoemde speciale gezinsrechters, gezinsraden en eventueel andere deskundigen op sociologisch, en psycho-therapeutisch terrein. Dat de overheid er nauwlettend op toezie, dat de functionnering van het te scheppen apparaat wettelijk geregeld worde en willekeur, die ook hier zo gemakmogelijk is, voorkomen worde.

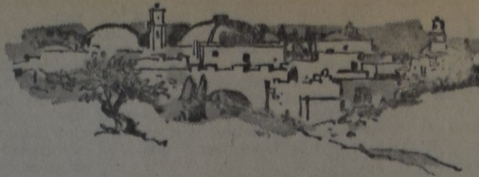
Onze conclusie kan dus kort samengevat deze zijn, dat de overheid het recht heeft een huwelijk te ontbinden als het grondig stuk is, door mensen niet meer gerepareerd kan worden en geen straal van hoop voor de toekomst biedt.

Wij menen, dat onze conclusie zich aansluit bij een van onze voorgaande conclusies, dat nl. niet de echtbreuk, maar de "hardigheid des harten" de enige reden tot echtscheiding kan zijn.

Wij zijn voorts van mening, dat, ook al zou de overheid geen veranderingen kunnen of durven aanbrengen in het huidige systeem van echtscheidingrechtspraak, het toch van groot belang zou zijn voor overheid en volk beide als een kerk of meer dan één kerk zich met een dergelijk getuigenis tot de overheid zou richten.

R. Kooistra.

Christmas in Bethlehem

Hi Neighbours:

Christmas Day has arrived and a name familiar to all is carolled out over the universe: B e t h l e h e m.

This small insignificant 2) city; where events took place nearly 20 centuries ago which shook the world and still have far reaching effects until this day.

The events of that long ago day are not forgotten in Bethlehem either. It can be noted each year again that human hearts are awakened to look unto it and ponder 4) anew the things which came to pass here.

A few people from different countries join the throng 5) of native Christians in this otherwise unimportant city at Christmas time. Millions hear the church bells send out their Christmas message over the ether waves from Bethlehem to the ends of the earth.

While it is regrettable 6) that the Holy Land and its neighbouring countries have failed to receive the Prince of Peace, as far as the majority of the population goes, there are those who turn, not to Mecca as Moslems do but to the City of the Nativity 7), which has come to be a holy place for Christians of both Eastern and Western churches.

Although each of the best known cities of the Holy Land brings to mind sacred associations with 8) New Testament events, — Bethlehem, Nazareth and Jerusalem — it is to Bethlehem that we turn most naturally on Christmas Eve. In Jerusalem the majority of the population is of the Mohammedan and Jewish faiths, only less than 1/6 are Christians. Nazareth has its appeal, but the urge comes to Christians in December:

"Let us go even unto Bethlehem and see this thing that has come to pass."

If we were to literally 9) go to observe Christmas in the land where it originated, we would have to plan carefully as to the date for it is celebrated at three different times. Roman Catholics and Protestants observe it on Dec. 25; the Greek Orthodox, Syrians and Abessinians on the feast of the Epiphany on Jan. 6 while the Armenians celebrate on Jan. 18. The difference lies in the calendar, the first group using the Roman, the latter still uses the Julian calendar.

On Christmas Eve the Protestant Mission holds its customary 10) carol-singing in Bethlehem square, the Roman Catholics celebrate the midnight mass. Special visitors attend the mass in large numbers as it is held in the Church of the Nativity. This church supposedly was built over the exact spot where Jesus was born. Another spot which attracts many pilgrims is the Shepherds' field, about 2 miles outside of the city.

There is much excitement in Jerusalem and in Bethlehem on Christmas Eve. About 9 p.m. buses and private cars and taxis carry large numbers of people from Jerusalem to Bethlehem.

Many pilgrims walk the 6 miles. Observe some of the pilgrims: Here is a Bethlehem woman in her picturesque costume, so distinctive that a Bethlehem woman is recognized everywhere in the country. She comes, and stooping over, kisses the holy spot. Yonder is a Christian peasant from the east country. Her long black robes drag over the floor as she comes down the stairs. She too leans over and her tattooed lips reverently touch the place where she believes Jesus was born. Behind her is a woman, dressed in the height of fashion of a European capital, but her lips touch the same revered spot 11).

Everybody moves on, because other hundreds are waiting for an opportunity to pay homage to a place, the place where Jesus was reputedly born, over which the Church of the Nativity was built. The nave of the church belongs to the Roman Catholics and Armenian Churches, each of which has a convent nearby.

You go down one of two staircases to a floor below and here a solid silver star in the pavement indicates 12) the spot where our Lord was supposed to have been born. Around it is the inscription (translated), 'Here of the Virgin Mary, Jesus Christ was born'. Above this spot are 15 lamps of silver kept perpetually 13) burning. Six of these belong to the Greek Orthodox, five to the Armenians, and four to the Roman Catholics. War would result if one were removed or added.

The main entrance to this edifice 14) is very small and so low that one must stoop to enter. This is to avoid mobs storming in to disrupt religious observances. The mass begins at midnight and continues for an hour and a half. The robes of the bishop are changed from fine to very beautiful until the service closes. When the patriarch takes the life-size image of the Christ from the high altar and leads a procession through the church and into the grotto below. The bells chime as the image is placed in a manger where it will lie until Jan. 6, when Eastern churches come to celebrate Christmas. So the service ends and buses and cars take the weary spectators 15) back to Jerusalem.

For the ones who walk, there is a long trek of hilly travel ahead of them. Many of the worshippers remain in Bethlehem to see the dawn come over the hills across which the Wise Men travelled some time after that Holy night, guided by a star, to present the infant Jesus with gold, frankincense and myrrh.

But not all spend time in the church, with the crowds, the music, the noise, the excitement. Other large groups can be seen leaving the town and walking out along a country road, possibly carrying a lantern or flashlight, irrestibly drawn 16) to the Shepherd's Fields. Probably there is no reason to suppose that these special fields witnessed that strange and wonderful miracle when angels announced to the simple pious folks who were watching over the animals, intended for the Temple Sacrifice, that "Unto you is born this day in the city of David, a Saviour, which is Christ the Lord". But whether they be the very fields or not, the event occurred in this vicinity 17).

Here there is no outward ceremony. No officials in special dress. It is a group of simple folk who meet under the stars in the fields outside of the town.

Far away in the distance we can see the automobile lights on the Jerusalem road with the late-comers to the pageant 18).

On the hillsides arounds the town as on that eventful night so lang ago sheep still graze and find shelter in the sheepfolds. The shepherds still are serving under the stars bathed in the significant stillness. The scene still reflects the peaceful simplicity of the first Christmas eve. Here is peace. All speak in subdued 19) voices. The starry firmament above and the significant event associated with these scenes fill all with awe and reverence. They speak in many languages, but all softly, Germans, Scandinavians, English, Armenians, Arabs, Hebrews, Americans. Christians and others find people of like minds waiting for still others to gather.

What an experience it would be to make the journey to the land so full of well known names and landmarks 20). The walk from Jerusalem to Bethlehem would make this very real to anyone acquainted with bible history. As you leave Jerusalem through the Joppa Gate we face south and travel the road Abraham took to Hebron and Beersheba. Here on the side of the road we pass Rachel's tomb, the first memorial erected 21) to the dead mentioned in the Bible (Gen. 35 : 16). Just beyond is Bethlehem and we are likely on the same road which Joseph and Mary and later the Wise men travelled.

Many familiar names come to us at sight of Bethlehem, Naomi, Boaz, Joab, David, but the baby Jesus stands above them all.

Nazareth too will bring a mental reaction from anyone who appreciates the events which happenend there. You could travel the long miles to this city by very modern means of transportation, and when you reach it you might be disappointed. A church is built on the spot, so it is claimed where home of Mary's parents stood: The Church of the Annunciation. Here the angel announced to Mary the coming of the Son of God. A natural spring supplies the surrounding neighbourhood with water as well as the citizens of the city. What mixed feeling one would experience if one realized that Jesus and his family came here for water too. There is the Synagogue, the Carpenter's Shop kept in good repair for tourists who might secretly wonder if these buildings are nearly 2,000 years old. The Church of the Nutrition covers the supposed home and workshop. When we stand on the top of Mt. Precipitation we can picture the scene when his fellow citizens in anger planned to cast him over its steep side to death.

★

Everything in Israel is impressive, the old as well as the new, but the favourite place for me would not be the important midnight mass, nor the Church of Nutrition in Nazareth, perhaps the hill of Calvary, but there too a church was built to cover the spot on which the cross is supposed to have been erected, nor the larger structure covering the Tomb.

I would follow with a lantern the quiet, soft-spoken pilgrims, who go to Bethlehem's fields. There too I would sit down and wait for dawn to come while in my mind I would be very close to the great and magnificent wonder which God sent to us. I would feel very humble and to use the expression so time-worn 22) at this season of the year; that would be the real Christmas Spirit.

Have a blessed Christmas, is the sincere wish from

Your Neighbour.

EEN KLEIN HULP

1) uitzonderingen; 2) onaanzienlijk; 3) bespot; 4) overdenken; 5) voegen zich bij de groep; 6) betreurenswaardig; 7) de Stad der Geboorte; 8) heilige gedachten aan; 9) letterlijk; 10) traditionele; 11) vereerde plaats; 12) geeft aan; 13) onophoudelijk; 14) gebouw; 15) de vermoeide toeschouwers; 16) onweerstaanbaar getrokken; 17) omgeving; 18) vertoningn; 19) getemperde; 20) monumenten; 21) opgericht; 22) de zozeer versleten uitdrukking.

Wij hebben weer met blijdschap en voldoening
Ons ingespannen en ons best gedaan.
Ook dit jaar heeft weer veel van onze arbeid
In dienst van "beter zaken doen" gestaan.

Doch vóór het jaar voorbij glijdt in 't verleden,
Is daar Uw roep naar 't Kind in Beth'lem's stal,
Omdat alleen het oordeel van de Heiland
De waarde van ons werk bepalen zal.

Wij mogen, als voorheen, ons buigen voor de Koning,
Wij leggen heel ons leven voor Hem neer.
. . . .
Al was ons werk met zwakheid en gebreken,
Aanvaard het, stel het tot een zegen, Heer!

Met beste wensen aan al onze vrienden en relaties

HOLLANDIA BAKERIES LTD.

Mount Brydges, Ont.

In Bethlehem

Nu gaan eenvoudigen en voornamen,
simpele herders en wijzen samen
om te groeten hun aller Heer.

Oosterse vorsten en schapenhoeders
worden bij de kribbe broeders,
want hier geldt geen aanzien meer.

Allen, die zich voor het Kerstkind buigen
en voor Hem zich klein betuigen,
hunner is het Koninkrijk.

Armen van geest wil God gedenken,
behoeftigen Zijn liefde schenken,
kind'ren en armen werd Hij gelijk.

JAN OVERDUIN, uit "Heilige Nacht".

Met onze oprechte wensen aan
al onze vrienden
voor een

GEZEGEND KERSTFEEST

GUARDIAN PUBLISHING COMPANY LIMITED
•
CALVINIST-CONTACT
•
YOUTHFUL OUTLOOK

Een recht

Gezegend Kerstfeest

wordt U toegewenst door

FINEST IN BAKING **VOORTMAN'S** BURLINGTON, ONT.

Canada's grootste en meest moderne Nederlandse bakkerij